

Seletuskiri

Vabariigi Valitsuse määruse „Lastehoiu ja lasteaia õpi- ja kasvukeskkonna nõuded“ eelnõu juurde

1.1. Eesmärk ja sisukokkuvõte

Määrus kehtestatakse alusharidusseaduse § 4 alusel.

Alusharidusseadus (edaspidi *AHS*) asendab koolieelse lasteasutuse seaduse (edaspidi *KELS*) ning sätestab alushariduse korraldamise alused, isikute õigused ja kohustused alushariduse kättesaadavuse tagamisel ja alushariduse omandamise toetamisel ning munitsipaal- ja eralasteaia (edaspidi koos *lasteaed*) ning munitsipaal- ja eralastehoiu (edaspidi koos *lastehoid*) tegevuse, rahastamise ja järelevalve alused.

Seaduse muudatus toob kaasa seniste sotsiaalteenust pakkuvate lastehoidude ja haridusteenust pakkuvate lastesõimede nõuete ühtlustamise ühetaoliseks haridusteenuseks. Eelnõu kohaselt on lastehoid õppeasutus kuni seitsmeaastastele lastele. Lasteaed on õppeasutus kolme- kuni seitsmeaastastele lastele. Selle muudatusega tuuakse seni sotsiaalvaldkonnas tegutsenud lastehoiud haridusvaldkonda Haridus- ja Teadusministeeriumi vastutusalasse. Määrust kohaldatakse lastehoiule ja lasteaiale (edaspidi koos *õppeasutus*) olenemata nende omandivormist ning ühe asutusena tegutseva lasteaia ja põhikooli lasteaia osale.

Kehtiva õiguse kohaselt on lastehoiud ja lasteaiad kohustatud täitma järgmistest õigusaktidest tulenevaid tervisekaitse nõudeid:

1. Vabariigi Valitsuse 06.10.2011 määrus nr 131 „Tervisekaitse nõuded koolieelse lasteasutuse maa-alale, hoonetele, ruumidele, sisustusele, sisekliimale ja korrashoiule“.
2. Sotsiaalministri 15.01.2008 määrus nr 8 „Tervisekaitse nõuded toitlustamisele koolieelses lasteasutuses ja koolis“.
3. Sotsiaalministri 24.09.2010 määrus nr 61 „Tervisekaitse nõuded koolieelses lasteasutuses tervise edendamisele ja päevakavale“.
4. Sotsiaalministri 13.02.2016 määrus nr 411 „Tervisekaitse nõuded lapsehoiuteenusele“

Ülalnimetatud määrustes sätestatud nõuded on mõnel puhul ebamõistlikud või aegunud ning ei arvesta kaasaegsete ehituslike võimalustega. Samuti ei ole rakendamise perioodil tekkinud selget arusaama, mis on teatud nõuete eesmärk. Lisaks ei ole eespool nimetatud määrustega mõistlik dubleerida juba ehitusseadustikus või teistes seadustes sätestatud nõudeid (näiteks ehitisele esitatavad nõuded ja tuleohutusnõuded), mis kehtivad neile viitamata. Seoses *KELSi* kehtetuks tunnistamisega muutuvad ülalnimetatud määrused kehtetuks. *AHSi* alusel § 4 kohaselt kehtestab õppeasutuse õpi- ja kasvukeskkonna nõuded lapse arengu toetamiseks, tervise kaitseks ning õppe- ja kasvatustegevuse turvaliseks ja ohutuks korraldamiseks vajalike tingimuste loomiseks Vabariigi Valitsus määrusega. Selle alusel kehtestatakse käesoleva määruse eelnõuga (edaspidi *eelnõu*) õpi- ja kasvukeskkonna nõuded õppeasutustele ja nende maa-alale, hoonetele, sisustusele, rajatistele, ruumidele ning päevakavale, vigastuste ennetamisele, tervise edendamisele ja päevakavale. Võrreldes kehtivate nõuetega keskendub eelnõu lapse arenguks ja õppekava rakendamiseks vajalike tingimuste loomisele.

Eelnõu eesmärk on kehtestada õppeasutustele ühtsed nõuded maa-alale, hoonetele, sisustusele, rajatistele, ruumidele ning päevakavale, haiguste ennetamisele ja tervise edendamisele. Õpi- ja kasvukeskkonna nõuete kehtestamine õppeasutustele on oluline, et tagada laste terviklik areng,

turvalisus, õppe- ja kasvatustegevuse kvaliteet. See aitab luua keskkonna, kus lapsed saavad kasvada, õppida ja areneda parimal võimalikul viisil.

Eelnõu eesmärk on kaasajastada kehtivaid nõudeid ning leevendada nõudeid, mis on liiga ranged või raskesti täidetavad. Samuti on püütud määruse sõnastamisel lubada suurem paindlikkus ja lähtumine riskianalüüsi tulemustest. Ettepaneku probleemi lahendamiseks tegid Sotsiaalministeerium ning Haridus- ja Teadusministeerium, lähtudes seoses seaduste uuenemisega ka määruste uuendamise vajadusest ning laekunud päringutes kirjeldatud muredest. Eelnõu väljatöötamine toimus koostöös Sotsiaalministeeriumi tervisevaldkonna esindajatega ning kaasati ka Kultuuriministeeriumi, Terviseameti ja Tervise Arengu Instituudi esindajad ning lasteaia pidajad ja alushariduse korraldamisega seotud isikud. AHS alusel kehtestatavad õpi- ja kasvukeskkonna nõuded sisaldavad seni rahvatervise seaduse alusel kehtestatud määrustega analoogseid nõudeid, mille kohaselt õpi- ja kasvukeskkond ning õppe- ja kasvatuskorraldus (sätestatud alushariduse riiklikus õppekavas) peab olema laste tervist toetav.

Eelnõuga ei muudeta nõudeid kehtiva regulatsiooniga võrreldes rangemaks, kuid säilitatud on põhimõtte, mille kohaselt peab pidaja järjepidevalt jälgima asutuse õpi- ja kasvukeskkonda ning võtma kasutusele meetmed nõuete tagamiseks. Määruses on endiselt nõuded, mis on kõige olulisemad lapse arengu toetamiseks ja turvalise füüsilise keskkonna tagamiseks.

Eelnõu sätestab nõuetega vastavusse viimiseks üleminekutähtajad. Eelnõu järgi jõustub Vabariigi Valitsuse määrus “Lastehoiu ja lasteaia õpi- ja kasvukeskkonna nõuded” 1.septembril 2025. aastal, mil jõustub AHS.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja koostasid Haridus- ja Teadusministeeriumi üldharidus- ja noortepoliitika asekancler Liina Pöld (liina.pold@hm.ee, telefon 735 4050), üldhariduspoliitika osakonna juhataja Ülle Matsin (ulle.matsin@hm.ee, telefon 735 0149), alushariduse valdkonna juht Maila Rajamets (maila.rajamets@hm.ee, telefon 735 0667), sama valdkonna peaekspert Heli Mäesepp (heli.maesepp@hm.ee, telefon 735 0324), Sotsiaalministeeriumi rahvatervise osakonna nõunik Annemari Linno (*teenistusest lahkunud*) ning sama osakonna nõunik Marilin Lutsoja (marilin.lutsoja@sm.ee, telefon 586 67485).

Eelnõu väljatöötamisse kaasati Kultuuriministeeriumi, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Rahandusministeeriumi, Siseministeeriumi, Sotsiaalministeeriumi, Sotsiaalkindlustusameti, Terviseameti, Tervise Arengu Instituudi ja Päästeameti esindajad. Lisaks osalesid eelnõu koostamises Eesti Koolijuhtide Ühendus, Eesti Lastekaitse Liit, Eesti Õpetajate Liit, Eesti Alushariduse Juhtide Ühendus, Eesti Eralasteaedade Ühendus, Eesti Haridustöötajate Liit, Eesti Lasteaednike Liit, MTÜ Hea Algus, Eesti Lastevanemate Liit, Eesti Linnade ja Valdade Liit, Eesti Lastehoidude Liit, Eesti Eripedagoogide Liit ning Eesti Logopeedide Ühing, MTÜ Lapsed Õue.

Eelnõu juriidilist kvaliteeti kontrollis Haridus- ja Teadusministeeriumi õigus- ja personalipoliitika õigusnõunik Kristel Möller (kristel.moller@hm.ee, 735 0102).

1.3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud muu menetluses oleva eelnõuga.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb viiest peatükist ja 21 paragrahvist.

Esimene peatükk sätestab määruse üldsätted, teine peatükk sätestab nõuded õppeasutuse füüsilisele keskkonnale, kolmas peatükk sätestab nõuded riskianalüüsile ja tervise edendamisele, neljas peatükk sätestab nõuded õppeasutuse toitlustamisele ja päevakavale, viiendas peatükis on sätestatud määruse rakendamine ja jõustumine.

Eelnõuga on mõningaid seni kehtinud nõudeid leevendatud, nt hügieeniruumide sisustuse osas. Lisaks on suurendatud paindlikkust ruumide suuruse osas, andes siinkohal Terviseametile suurema kaalutusõiguse. Samuti võimaldatakse edaspidi, et õppeasutus võib asuda hoone kolmel korrusel, mitte ainult kahel, nagu senine määrus nõuab. Samuti nõuab kehtiv määrus, et renoveerimise ajaks tohib määruse nõuetele mitte vastavaid asendusrume kasutada vaid kahe kuu jooksul. Arvestades õppeasutuste ja kohaliku omavalitsuse üksuste (edaspidi *KOV*) tegelikke vajadusi ja lähtudes mõistlikkuse põhimõttest (remont viiakse läbi suvekuudel) pikendasime seda aega kolme kuuni. Laste une- ja puhkeaja suhtes lubame suuremat paindlikkust ja toetame eelkõige vanemate laste puhul vaiksete tegevuste tegemise võimalust magamise asemel. Oluline on siinjuures paindlikkus, et lapse vajadused saaks tagatud nii suurema unevajadusega lastel kui ka neil, kes päevast und enam ei vaja. Kliimamuutusi arvesse võttes oleme lisanud sätte, et tajutava temperatuuri korral üle 25 °C peab ka õues olema kättesaadav joogivesi. Päris uute nõuetena on reguleeritud kunstmaterjali kasutamist õuealal, kuna suures mahus kunstmaterjalide kasutamine võib avaldada ebasoovitavat mõju laste tervisele. Ahiküttega õppeasutustes nõutakse lisaks suitsuanduri kasutamisele ka vingugaasi andurite kasutamist. Kuna paljudes uutes õppeasutustes ei toimu einestamine enam rühmaruumides, vaid eraldi einestamisruumides, siis on lisatud üldnõuded einestamisruumidele. Kui ei ole eraldi einestamisruumi, pakutakse lastele toitu rühmaruumis või õuelasteaia puhul õues einestamisalal. Võrreldes kehtiva määrusega on välja jäetud regulatsioon, mis on olemas juba teistes õigusaktides ning seega ei ole dubleerimine vajalik, nt kahjulike organismide tõrjet puudutavad punktid, mis on reguleeritud biotsiidiseaduses või tervisetõendit puudutavad punktid, mis on reguleeritud nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduses.

§ 1. Reguleerimis- ja kohaldamisala

Eelnõu § 1 lõige 1 sätestab, et määrusega kehtestatakse lapse arengu toetamiseks, tervise kaitseks ning õppe- ja kasvatustegevuse turvaliseks ja ohutuks korraldamiseks vajalike tingimuste loomiseks nõuded lastehoiu ja lasteaia maa-alale, hoonetele, sisustusele, rajatistele, ruumidele, vigastuste ennetamisele, tervise edendamisele ning päevakavale.

Seadus sätestab nõuded, et õppeasutuse õppe- ja kasvukeskkond peab olema eakohane, turvaline, mänguline ja arendav. Õppeasutustele kehtestab Vabariigi Valitsus õpi- ja kasvukeskkonna nõuded, millele peab lastehoid ja lasteaed vastama alates esimesest tegevuse alustamise päevast.

Eelnõu § 1 lõige 2 sätestab, et määrust kohaldatakse lastehoiule ja lasteaiale (edaspidi koos *õppeasutus*) olenemata nende omandivormist ning ühe asutusena tegutseva lasteaia ja põhikooli lasteaia osale.

Eelnõu § 1 lõige 3 reguleerib, et õppeasutusele, mis asub enne 1940. aastat kasutusele võetud ja planeeringu kohaselt miljööväärtslikku keskkonda kuuluvas hoones või hoones, mis on tunnistatud mälestiseks, asub muinsuskaitsealal või kuulub UNESCO maailmapärandi nimekirja vastavalt muinsuskaitseadusele, ning õuelastehoidudele ja õuelasteaedadele

kohaldatakse käesoleva määrusega kehtestatud nõuetest erinevaid nõudeid käesoleva määruse § 14 lõikes 1 sätestatud riskianalüüsi tulemuste alusel. Siia kuuluvad näiteks mõisahoonetes tegutsevad lastehoiud, lasteaiad või lasteaed- põhikoolid. Kuna õuehoidude toimimise loogika on mõnevõrra erinev tavapärasest õppeasutuse toimimisest, erinedes selle poolest, et praktiliselt kõik tegevused, sh söömine ja magamine toimuvad õues, siis kohaldatakse määrust õuelastehoidudele ja õuelasteaedadele ainult selles ulatuses, kui see on võimalik ja ei lähe vastuollu õuelastehoidude ja õuelasteaedade toimimise põhimõtetega.

§ 2. Määruses kasutatavad terminid

Eelnõu § 2 lõikes 1 sätestatakse, et antud määruses kasutatakse termineid rahvatervishoiu seaduse, erakooliseaduse, alusharidusseaduse ja ehitusseadustiku tähenduses.

Eelnõu § 2 lõikes 2 on välja toodud selgitused määruses kasutatavatele terminitele, mida on võrreldes kehtiva määrusega täpsustatud. Terminite täpsustamise eesmärgiks on luua suurem selgus terminite osas ja selles osas, mida täpselt mingi termini all on mõeldud.

Eelnõu § 2 lõike 2 punkt 1 selgitab, et õuelasteaed on õppeasutus, kus enamus õppe- ja kasvatustegevusi viiakse läbi õues. Lapsi julgustatakse avastama ja õppima looduskeskkonnas ning looduslike vahenditega sõltumata ilmast. Oluliseks peetakse tervisliku ja aktiivse eluviisi toetamist.

Eelnõu § 2 lõike 2 punkt 2 selgitab määruses kasutatavat terminit majandusõu, mis on maa-ala osa lastehoidu või lasteaeda teenindavale transpordile.

Eelnõu § 2 lõike 2 punkt 3 selgitab, et einestamisruum on õppeasutuse ruum, kus serveeritakse lastele toitu.

Eelnõu § 2 lõike 2 punkt 4 selgitab, et rühmaruumid on ühe rühma kasutuses olevad mängu- ja magamisruum, riietusruum ja hügieeniruum. Kui spetsiaalset magamisruumi pole, võivad mängu- ja magamisruum olla samas ruumis, mis on paljudes lasteaedades tavaline praktika.

Eelnõu § 2 lõike 2 punkt 5 selgitab, et hügieeniruum on pesemisruum ja tualettruum. Tavapäraselt on pesemis- ja tualettruum koos ja need on mõeldud laste isikliku hügieeni eest hoolitsemiseks. See hõlmab tualette, kraanikausse, pesemisvõimalusi. Hügieeniruumid on kujundatud nii, et need oleksid laste jaoks turvalised ja neile sobiva suuruse ja sisustusega.

Eelnõu § 2 lõike 2 punkt 6 selgitab, et õppeköök on ruum, kus viiakse läbi õppetegevusi, mis on seotud toidualase haridusega. Õppeköök on spetsiaalne ruum või keskkond, kus lapsed saavad praktiliselt õppida toiduvalmistamist ja toiduga seotud oskusi. Erinevalt köögist, kus valmistatakse toite lastele igapäevasteks söögikordadeks, on õppeköök koht, kus lapsed teevad toitu täiskasvanu juhendamisel, et omandada teadmisi ja oskusi toidu valmistamise protsessis. Õppeköögis saavad nad õppida, kuidas toitu ette valmistada, töödelda, küpsetada ja serveerida, arendades oma loovust ja iseseisvust toiduvalmistamisel.

§ 3. Üldnõuded

Eelnõu § 3 lõige 1 määratleb, et õppeasutuse hooned, rajatised, ruumid, sisustus ja maa-ala peavad olema kasutusotstarbele sobivad. Selle lõikega kehtestatav nõue tähendab, et hooned, rajatised, ruumid, sisustus ja maa-ala peavad olema sellised, kus on lapsel võimalikult väike risk vigastuste, mürgistuste ja muude, sh õhusaastest ja liigest müra (rahvatervishoiu seaduse

§ 16 lõike 5 alusel kehtestatud piirmäär) tingitud tervisehäirete tekkeks. Õhusaaste- ja müratase ei tohi ületada elu- ja puhkealale kehtestatud piirväärtusi. Sobiv tähendab, et arvestatakse laste vajadusi – vanust ja arvu, ealisi erinevusi, õppeasutuses viibimise aega, magamiskohtade vajadust. Õppeasutuses peavad olema loodud laste võimetekohaseks arenguks, vajalikud ja ohutud tingimused. Lastega juhtunud vigastustele ei saa läheneda kui inimlikele vigadele ja paratamatutele õnnetustele, sest need on enamikul juhtudel välditavad. Kõige olulisem on muuta laste keskkond paremaks, ohutumaks ja tervislikumaks. Määrusega ei esitata nõudeid töötajate ruumidele ja toidu valmistamiseks vajalikele ruumidele, mis on reguleeritud teiste õigusaktidega.

Eelnõu § 3 lõikes 2 on sätestatud, et õppeasutuse hooned, rajatised (sh ujula, bassein ja ruumid), sõidu- ja jalgteed ning platsid peavad vastama ehitusseadustiku ja selle alusel kehtestatud ehitisele esitatavatele nõuetele ning käesoleva määrusega kehtestatud nõuetele, sealhulgas peavad olema tagatud tingimused laste ohutuseks ja erivajaduste toetamiseks. Õppeasutuse ujula või bassein peab vastama rahvatervishoiu seaduse § 20 lõike 2 alusel kehtestatud määruse nõuetele. Oluline on jälgida, et lastebasseini arvestuslik veepindala ühe basseini kasutava lapse kohta peab olema vähemalt 3,5 m² ja basseinivee sügavus laste vanusest sõltuvalt 0,3–1,0 m. Õppeasutuste hooned, rajatised ja ruumid peavad vastama ehitusseadustiku § 11 kehtestatud nõuetele ning § 11 lõike 4 alusel kehtestatud siseministri 30.03.2017 määruse nr 17 “Ehitisele esitatavad tuleohutusnõuded” ja ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri 29.05.2018 määruse nr 28 “Puudega inimeste erivajadustest tulenevad nõuded ehitisele” nõuetele. “Ehitusseadustiku” § 50 kohaselt peab lasteasutusel olema eesmärgile vastav kasutusluba ehk kohaliku omavalitsuse või riigi nõusolek, et valminud ehitise või selle osa vastab ehitusprojektile ja ehitisele ettenähtud nõuetele ja seda võib kasutada vastavalt kavandatud kasutamise otstarbele. “Ehitusseadustiku” § 54 lõike 4 kohaselt väljastatakse kasutusluba pärast ehitise ülevaatust ja nõuetele vastavaks tunnistamist. Kasutusloa väljastajal on õigus kaasata ehitise ülevaatuse tegemisse selleks pädevaid isikuid ja institutsioone, kes esitavad oma arvamuse kirjalikult.

Eelnõu § 3 lõikes 3 on sätestatud, et õppeasutus asub mõistlikus kauguses hoonetest ja rajatistest, mis saastavad õhku, ja vähendavad insolatsiooni (ruumi paistev otsene päikesekiirgus). Õhusaaste ja müratase ei tohi ületada määruses „Müra normtasemed elu- ja puhkealal, elamutes ning ühiskasutusega hoonetes ja mürataseme mõõtmise meetodid“¹ välja toodud piirväärtusi. Õppeasutus peab asuma võimalikult eemal saasteallika mõjupiirkonnast, tööstusettevõtetest ja rajatistest, mis saastavad õhku, takistavad päiksevalguse pääsemist ruumi, st vähendavad insolatsiooni. Õhusaastuse hindamisel tuleb arvestada „Atmosfääriõhu kaitse seaduse“ § 47 alusel saasteallika mõjupiirkonna kohta kehtestatud saastetasemeid, sest lapse immuunsüsteem on välja arenemata ning laps on oma käitumisviisi ja hügieeninõuete mittetundmise tõttu haigustele vastuvõtlikum. Insolatsiooni arvestamisel on soovitatav lähtuda standardist EVS 894:2008+A2:2015 „Loomulik valgustus elu- ja bürooruumides“, sest päikese kiirgusel on bioloogiline, füsioloogiline, bakteritsiidne (mikroorganismide hävitav) ja psühholoogiline toime ning positiivne mõju kesknärvisüsteemi erutus- ja pidurdusprotsessidele.

Eelnõu § 3 lõikes 4 on sätestatud, et õppeasutuse ruumides ning õuealal ei ole lubatud tarvitada nikotiinitooteid, alkohoolseid jooke, ning teisi psühhotroopseid ja narkootilisi aineid sisaldavaid jooke ja tooteid. Keeld kehtib ka õppeasutuse töötajatele ning teistele õppeasutuse territooriumil viibijatele. Oluline on, et selline tegevus ei oleks laste jaoks normaliseeritud. Lisaks võib passiivne suitsetamine (suitsustes ruumides viibimine, suitsuse õhu sissehingamine) tekitada pikemas perspektiivis lastele tervisekahjustusi. Keeld hõlmab ka e-

¹ <https://www.riigiteataja.ee/akt/163756?leiaKehtiv>

sigarette. Alkoholi ja narkootikumide tarvitava inimese käitumine võib aga muutuda ettearvamatuks ning seetõttu ei ole sobiv, kui selline tegevus toimub laste vahetel juuresolekul. Samuti võib tubakatoodete, alkoholi ja narkootikumide tarvitamisel õppeasutuse territooriumil või ruumides viia olukorrani, kus need ained satuvad laste kätte ning laps matkides täiskasvanute tegevust võib saada tõsise või väga tõsise tervisekahjustuse.

Eelnõu § 3 lõikes 5 on sätestatud, et lastele luuakse füüsiline ja psühhosotsiaalne keskkond, mis peab olema ohutu, turvaline ja pakub lastele erinevaid mängu- ja loovtegevuse ning tervise ja kehalise aktiivsuse edendamise võimalusi. Laste tegevused peavad olema turvalised ja vahetult jälgitud. Lõikega kehtestatakse nõue, et lapsele peavad olema loodud füüsiliseks arenguks sobivad tingimused ja pakutud eakohaseid tegevusi. Lapse jaoks peab keskkond olema selline, et ta tunneks end füüsiliselt ja vaimselt turvaliselt ning lapse arengu toetamisel pakutakse talle erinevaid varieeruvaid tegevusi. Lisaks sätestatakse nõue, et laste tegevused peavad toimuma täiskasvanu vahetu järelevalve all, et vähendada võimalikke õnnetusi ning viia vigastuste arv miinimumini. Õpi- ja kasvukeskkond peab toetama lapse positiivse enesehinnangu kujunemist ja lapse arenemist iseseisvaks, algatusvõimeliseks ja aktiivseks õppijaks. Õpi- ja kasvukeskkond kannab alushariduse alusväärtusi, mis on välja toodud alushariduse riikliku õppekava § 3.

Eelnõu § 3 lõikes 6 on sätestatud, on sätestatud, et õppeasutuse ruumides peab olema piisav õhuvahetus, küllaldane loomulik ja tehisvalgustus, külma- ja soojaveearustus, reovee kanalisatsioon, veeseaduse ja selle alusel joogiveele kehtestatud nõuetele vastav joogivesi ning tingimused nõuetekohaseks toitlustamiseks ja pesemiseks ning hügieeniliseks tualeti kasutamiseks. Õppeasutusel peavad olema võimalused täispäevaga lasteasutuses viibivate laste toitlustamiseks vähemalt 3 korda päevas. Toitlustamisel tuleb arvestada koolieelsete laste toitlustamisele kehtestatud nõudeid ja järgida „Toiduseaduse“ jt asjakohaste õigusaktide nõudeid. Lasteasutuses kasutatav vesi peab vastama „Veeseaduse“ ja selle alusel kehtestatud kvaliteedinõuetele. Tähelepanu tuleb osutada joogivee radionukliidide sisaldusele ja liigsele (üle 2 mikrogrammi liitris) fluorisisaldusele, mis kahjustab laste hambaid ja mõjub arengule. Joogivee radionukliidide sisaldus ei tohi tekitada aastas lubatust suuremat efektiivdoosi.

Eelnõu § 3 lõige 7 sätestab, et õppeasutuse hoone või rühmaruumi ulatusliku remondi ajaks tuleb tegevus selles õppeasutuses või rühmaruumis peatada. Üle kolme kuu kasutatav asenduspind peab vastama käesoleva määruse nõuetele. Remondiks loetakse parandus- või heakorra toiminguid, mis häirivad tegevust õppeasutuses või rühmaruumis. Näiteks suuremad värvimis- ja lihvimistööd, põrandakatete vahetus vms. Väiksemaid parandustöid, mis tegevusi ei häiri, ei loeta selle sätte mõistes remondiks. Küll peaks eelistatult teostama parandustöid õppetöövälisel ajal. Säte on ka kehtivates nõuetes (2 kuud), seega ei ole tegemist uue nõudega. Siin on välja toodud nõue, et kui rühmaruumi(de) remondi tõttu kohaldatakse asenduspinnale mõnel määral leebemaid nõudeid, siis pikema perioodi kui kolm kuud kasutuses olev asenduspind peab vastama käesoleva määruse nõuetele. Perioodi pikkus suurendati kahelt kuult kolmele arvestades, et enamik remontimise/renoveerimise töid toimub lasteasutades suviti puhkuste perioodil, kui lapsi on vähem. Kuna remonditööd võivad toimuda samaaegselt mitmes õppeasutuses, siis ehitajate nappusel võib tähtaegadest kinnipidamine osutada väljakutseks ning tähtaegade hilinemisel määrusele vastavate asendusruumide leidmine samuti. Seega on antud juurde kuu aja pikkune lisaaeg.

§ 4. Nõuded maa-alale ja selle korrashoiule

Eelnõu § 4 lõikes 1 on sätestatud, et õppeasutusel, milles on neli või enam rühma samas tegevuskohas, peab olema omaette maa-ala. Sama tegevuskoht tähendab samal aadressil, ühes või lähedalasuvates hoonetes tegutsemist. Väikese õppeasutuse puhul, mille juurde oma maa-ala ei kuulu, valib õppeasutuse pidaja õuetegevusteks mistahes mõistlikul kaugusel asuva avaliku mänguala või -väljaku või mõne muu arenguvõimalusi pakkuva ohutu koha (metsatukk, park jne), kus on lastele sobiv ala liikumiseks ja mängimiseks. Mõistlik kaugus on see, kui lapsed saavad sobivale alale jalgsi minna ja tagasi tulla ning seal aega veeta päevakavas ette nähtud õuesoleku aja vältel, kusjuures minek mängualale ja tagasi ei ületa kokku maksimaalselt pikemat aega kui mängualal veedetav aeg ning sinna minek peab olema selles vanuses lastele jõu- ja oskustekohane.

Eelnõu § 4 lõikes 2 on sätestatud, et õppeasutuse maa-ala peab olema otstarbekalt haljastatud, piiratud läbipääsmatu heki või piirdeaiaga, puhas ja heakorrastatud. Laste järelevalveta väljapääs õppeasutuse ruumidest ja territooriumilt ning kõrvaliste isikute omavoliline pääs õppeasutuse ruumidesse, peab olema välditud. Maa-ala haljastus ei tohi takistada rühmaruumide ja saali loomulikku valgustust. Haljastuse mõte on, et kui kuumal väheste sademetega aastaajal muru õigesti hooldada ja kasta, kaovad koos muruga probleemid, mis on seotud porise ja tolmava majaümbrusega. Muruvaip sobib maja ümbrusse, mängualale, teeserva ja pallimänguplatsile. Männimetsa ei ole aga võimalik rajada muru. Seal võiks eelistada muid looduslikke alternatiive. Asfaltkate soojeneb suvel liigselt, tolmab ja põhjustab kahjulike kemikaalide eraldumist ning ei sobi lasteasutuse territooriumile. Maa-ala haljastamise protsendilist määra ei ole käesoleva määruse eelnõu kohaselt sätestatud. Terviseametil on kaalutusõigus otsustada otstarbeka haljastuse üle. Määruse eelnõu kohaselt võib piirdeaia asemel olla tihe ja läbipääsmatu hekk. See on ennekõike mõeldud juba olemasolevate lasteaedade puhul. Uue lasteaia planeerimisel, soovitatakse turvalisuse huvides planeerida piirdeaed. Territooriumi piirdeaed on samuti üks turvalisuse komponent – kõrvalised isikud ja hulkuvad loomad ei pääse territooriumile, vargusi on vähem, lapsed ei satu juhuslikult tänavale. Piirdeaed ei tohi ahvatleda ronima üle aia, pugema läbi aiaaукude, aia alt ega aialippide vahelt. Piirdeaed peab olema piisavalt tugev ja sellise konstruktsiooniga, et lapsed seda katki teha ning sellest üle ronida ei saaks ning ronimiskatsetel aia alla ei jääks. Puhtuse ja heakorrastuse all on silmas peetud seda, et hoovis ei tohi ladustada prügi, lastele mängimiseks/kasutamiseks mittemõeldud esemeid või laste tervisele ohtlikke esemeid/jäätmeid. Muru/hein jms peab olema mõistlikku kõrgusega ja soovitatavalt pügatud, et lapsed seal joostes ei komistaks ja kukuks ning et vähendada puukide levikut, sest lapsed veedavad suure osa ajast õues ning paljud neist ei pruugi olla puukentsefaliidi vastu vaktsineeritud. Samuti puudub mitmete puukidega levivate haiguste (nt borreliosis) eest kaitseks vaktsiin. Lisaks aitab muru regulaarne niitmine vähendada mesilaste/herilaste hulka, kes võivad tundlikumatel lastel tekitada tõsiseid allergiaid, mille varasemast olemasolust ei pruugi vanem teadlik olla. Õppeasutuse hoovis võiksid lisaks mängualale olla mängu ja loomingu tegevuse jaoks vahendid, millega lapsed saavad mängida või ehitada. Kuigi õppeasutuse töötajatel on suur vastutus ja kohustus jälgida iga last, on vajalik viia risk, et laps saab omapäi territooriumilt väljuda, miinimumini. Samuti on turvalisuse huvides vajalik vältida kõrvaliste isikute pääsemist õppeasutuse territooriumile.

Eelnõu § 4 lõikes 3 on sätestatud, et õppeasutuse maa-alal võivad olla kunstmaterjaliga kaetud üksnes teed ja atraktsioonide alune pind. Tegemist on uue nõudega, kuna viimasel ajal on lasteaedade renoveerimisel ja uute lasteaedade rajamisel muutunud väga populaarseks õuede katmine kunstmaterjalist mattidega, mida on lihtne hooldada. Paraku on aga kunstmaterjali puhul probleemiks sellest eralduv mikroplast ning selles sisalduvad ohtlikud kemikaalid. Samuti on väga oluline, et lapsel oleks võimalik viibida maksimaalselt looduslikus keskkonnas.

Mistahes kunstmaterjal kipub suvel liigselt kuumenema ning eritama ohtlikke lenduvaid kemikaale ja mikroplasti, mida lapsed sisse hingavad ja mis on tervistkahjustavad. Kunstmaterjal on aktsepteeritav mõnedes kohtades (nt kiikede all, liumägede all jne), kuid selle kogus peab olema limiteeritud, et vähendada laste kokkupuudet terviskahjustava mikroplasti ja lenduvate kemikaalidega. Kunstmaterjali ulatus atraktsiooni all peab olema kooskõlas atraktsiooni eesmärgiga. Kui kunstmaterjal hakkab murenema või läheb katki, siis tuleb materjal koheselt parandada või asendada uuega. Eestis on lastehoidude ja aedade mänguala katteks tavaliselt muru, mis on looduslik, lapsesõbralik ja peab olema hooldatud (vt määruse eelnõu § 4 lõigete 2 ja 3) nii, et lapsel oleks seal ohutu joosta ja mängida. Lisaks looduslik keskkond mõjutab positiivselt lapse vaimset ja emotsionaalset seisundit. Väga oluline on, et lapsel oleks võimalik viibida maksimaalselt looduslikus keskkonnas. Seetõttu on määruse eelnõu § 4 lõikes 2 nõutud otstarbekat haljastust. Lastega juhtuvate vigastuste vähendamiseks tuleb vajaduse korral panna mänguala seadmete alla ja/või ette kunstmaterjalist turvaplaadid, liiva ja kummigraanulitäitega kunstmuru või muud kukkumisel lööki summutavad materjalid ja pehmed katted. Standardi kohaselt peab mänguala mängumajades, tunnelites, ronimisredelitel jm vahendites olema juurdepääs täiskasvanutele, et vajadusel lapsi abistada.

Eelnõu § 4 lõikes 4 on sätestatud, et õppeasutuse maa-ala haljastuses ja ruumides ei tohi olla mürgiseid taimi. Mürgiste marjade ja lehtedega taimed on erilise ohu allikas, sest lapsel on soov kõike ise käega katsuda ja maitsta, arvestamata seejuures keeldusid. Seetõttu ei saa loota üksnes järelevalvele ja hoiatusele, vaid tuleb tagada keskkonna ohutus mürgistuse vältimiseks. Näiteks, näsiniine marjad on ülimürgised, paakspuumarjad sisaldavad mürgist sinihapet, koralltomati viljade (tillukesed tomatid 2 cm Ø) ja lehtede söömine tekitab tugeva mürgistuse, jõulutäht ehk kaunis piimalill on ülimürgine, põhjustab nahapõletikku ja silma sattununa pimedaks jäämist, söömine aga surma jne. Piibelehe kõik osad, eriti aga marjad ja seemned on väga mürgised ja neid ei tohi istutada lasteasutuse territooriumile ahvatluseks lastele. Eeltoodud taimede kohta toodu on üldiselt teadaolev informatsioon. Kui aga soovitakse kasutada haljastuses taimi, mille mürgisuse kohta teadmine puudub, siis tuleb haljastuseks mõeldud taimede osas veenduda teadusandmete tuginedes, et tegemist on tervisele ohutu taimega. Kaasaegse teadusliku allika all peetakse silmas allikaid, mis vastavad ETIS-e (Eesti Teaduse Infosüsteem) klassifikatsioonile 1.1, 1.2, 2.1 ja 3.1. Klassifikatsioonid on leitavad ETIS-e veebilehelt². Täiendavate küsimuste tekkimisel on teenusepakkujal alati võimalik paluda ka eksperthinnangut teadusasutuste vastavate erialade spetsialistidelt.

Eelnõu § 4 lõikes 5 on sätestatud, et kui õppeasutuse maa-alal toimub tegevus ka pimedal ajal, peab tegevuseks kasutatav ala olema vajaduste kohaselt valgustatud. Kuna Eestis on õppeasutused avatud üsna pikalt (mõned kuni 12 tundi) ja talveperioodil on pimedat aega palju, siis on valgustuse nõue lisatud. Lisaks võimaldab maa-ala valgustus lastel viibida õues ka pimedal ajal. Majaümbruse piisav valgustatus on oluline turvalisuse ja ohutuse komponent.

Eelnõu § 4 lõikes 6 on nõue, et maa-ala korrashoiuks kasutatavad tööriistad ja ohtlikud seadmed peavad asuma lastele kättesaamatus kohas. Kuna erinevad tööriistad võivad olla lastele ohtlikud, on nõutud laste ligipääsu piiramine nimetatud tööriistadele ja seadmetele. Silmas on peetud erinevaid tööriistu, mida kasutatakse näiteks territooriumi korrashoiuks (muruniidukid, lehepuhurid jm).

Eelnõu § 4 lõige 7 sätestab, et õppeasutuse maa-alal peab olema loodud võimalus vihma, tuule ja päikesekiirguse ja -palavuse eest varjumiseks. Lastel peab olema võimalus varjuda nii vihma kui päikese eest. Meie kliimas on ilm väga heitlik ja suvel võib olla väga palav. Suund on

² <https://www.etis.ee/Portal/Classifiers/Index/28>

sellele, et lapsed käivad õues iga ilmaga ja suur osa tegevustest toimub õues. Seetõttu peab olema loodud võimalus vihma, tuule ja kuuma päikese eest varjumiseks.

Eelnõu § 4 lõikes 8 on sätestatud, et juurdepääs maa-alal asuva tehis- või loodusliku veekogu juurde peab olema ohutuks muudetud või tehtud lastele kättesaamatuks. Kõik laste tegevused veega peavad olema turvalised ja vahetult jälgitud. Kui õppeasutuse territooriumil on veekogu, peab olema tähelepanelik, et sellele ligipääs oleks lapsele iseseisvalt piiratud. Kuna lapsed armastavad väga veega mängida, siis nende järelevalveta pääs veekogu juurde peab olema välistatud, kuna lastel puudub arusaam veega seotud ohtudest ning sellest tulenevalt võivad kergesti juhtuda väga raskete tagajärgedega õnnetused. Kogu tegevus veekogude läheduses peab olema vahetult jälgitud (soovitavalt mitme täiskasvanu poolt) või piiratud.

Eelnõu § 4 lõige 9 sätestab, et majandusõuest peab olema tänavale eraldi väljapääs, mis on laste õues viibimise ajal suletud. Õppeasutus peab tagama laste turvalisuse, kui teenindava transpordi liikumine toimub laste õues olemise ajal. Kuna lasteaeda teenindav transport (laste toitlustamine, pesu transport, inventar, vahendid) nõuab teatud transpordi ligipääsu õppeasutuse hoonele, siis tuleb tagada, laste turvalisus. Lapsed ei tohi viibida samal ajal transpordi liikumisega sellel territooriumil, kuna suurte kaubikute ja veokite puhul ei ole lapsed oma väikese kogu tõttu nähtavad ning nende liikumine võib olla autojuhi jaoks ettearvamatu.

§ 5. Nõuded mängualale

Eelnõu § 5 lõige 1 sätestab, et õppeasutuses peab olema lastele mängimiseks mõeldud ala (edaspidi *mänguala*), mis võimaldab lastele ohutut, eakohast, mitmekesist ja arendavat tegevust. Mänguala hulka ei arvestata hoonealust pinda ega majandusõue. Lastel peab olema õues viibimise ajal piisav ruum arendavateks tegevusteks. Õppeasutuses võib igale rühmale olla ette nähtud eraldi mänguala, kuid lubatud ka on ühine mänguala, mis on lastele huvitavam. Kuni kolmeaastastele lastehoiu lastele on soovitatav omaette mänguala, mis on väikelastele turvalisem. Mänguala peab olema eale ja kasvule vastav ning pakkuma lastele meelepärast, mitmekesist, ohutut ja arendavat tegevust. Maastik ja õueala, kus lapsed viibivad, peavad olema selliselt kujundatud ja varustatud, et need toetaksid laste arengut ja pakuksid neile sobivaid mängimisvõimalusi. Samuti tuleb tagada, et kõik kasutatavad mänguvahendid oleksid lastele ohutud – ehk siis ei tohi olla teravaid servi, ohtlikke materjale ega muud, mis võiks lapsele viga teha. Kehaline aktiivsus ja liikumine on esmatähtis lapse normaalse luustiku arenemiseks. Liikumine soodustab luude kasvamist pikkusesse, õige rühi ja sirgete jalgade kujunemist, suurendab kardiorespiratoorset (südame ja kopsude suutlikkus füüsilise tegevuse ajal lihaseid hapnikuga varustada) võimekust, arendab tasakaalu ja painduvust, aitab kaasa rasvkoet hulga vähenemisele ülekaalulistel lastel.

Eelnõu § 5 lõige 2 mänguala pindala peab olema vähemalt 7,5 ruutmeetrit iga õppeasutuses käiva lapse kohta. Kui lasteasutuse lähedal on lastele mängimiseks sobiv mets või park, võib mänguala pindala olla lapse kohta 5 ruutmeetrit. Nõue pindala kohta on olemas kehtivas määruses, kus esitatud lasteaia ja lastesõime mänguala pindalanorm õppeasutuses käiva lapse kohta on 7,5 ruutmeetrit ning läheduses asuva mängimiseks sobiva metsa või pargi korral 5 ruutmeetrit. Siinkohal täpsustame, et arvestust tuleb pidada lasteasutuses kinnitatud maksimaalse laste arvu alusel, mitte keskmise puudujate protsendi põhjal. Määruse praegu kehtiva redaktsiooni puhul uuriti teiste riikide andmeid, mille põhjal mõnel pool (Soomes) on mänguala lapse kohta ettenähtud pindala vähemalt 5 ruutmeetrit. Sellest lähtuvalt tehti kehtiva määruse koostamisel ettepanek lubada mänguala pindala vähendada lapse kohta 5 m²-ni, kui lasteasutuse lähedal on lastele mängimiseks ja jalutamiseks sobiv mets või park. Terviseametil

on kaalutusõigus lähtuvalt riskianalüüsist mänguala pindala suuruse hindamisel ning lisaks ka pargi ja metsa sobivuse hindamisel. Seni kehtinud pindalanõuded on end igati õigustanud ning lastele on olnud tagatud piisavalt suur mängu- ja jooksuala, et lapsed saaksid vabalt liikuda ning liigest inimtihedusest ei tekiks juhuslikke õnnetusi (kukkumised, kokkupõrked jne). Tiheasustuse piirkonda planeeritavate õppeasutuste puhul võib krundi suurus seada piire, seetõttu oleme andnud võimaluse seda suurust muuta, lähtuvalt riskianalüüsi tulemustest. 7,5 m² lapse kohta on optimaalne hinnang mänguala pindala suuruse arvestamisel. Läheduse määramisel (metsa või pargi puhul) tuleb arvestada laste vanusega. Juhul, kui mängimiseks minnakse lähedalasuvasse metsa või parki, siis on oluline, et aeg mängualale minemiseks ja sealt tagasi jõudmiseks ei tohiks maksimaalselt kokku olla pikem kui mängualal veedetav aeg ning peab olema selles vanuses lastele läbimiseks jõukohane.

Eelnõu § 5 lõige 3 sätestab, et mänguala seadmed ja atraktsioonid (mängumajad, ronimisvahendid, õuemööbel, kiiged, karussellid, liurajad jt) peavad vastama laste eale, kasvule ja erivajadustele, olema turvaliste piiretega, ohutult kinnitatud ja teravate väljaulatuvate osadeta, samuti peab olema ohutu nende paigaldamine, hooldamine ja kasutamine. Lastehoiu puhul pidaja ja lasteaia puhul direktor peab tagama vähemalt kord aastas atraktsioonide ohutuskontrolli. Kontrolli tulemused peavad olema dokumenteeritud. Mänguala rajatistele ei ole kehtestatud eraldi nõudeid, kuid need peavad vastama „Ehitusseadustikus“ sätestatud põhinõuetele. Omanik vastutab rajatise püstitamise ja kasutamise eest kasutusaja lõpuni. Mänguala ohutuse hindamisel on soovitatav arvestada standardis EVS-EN 1176-1:2017 „Mänguala seadmed ja aluspinnakate. Osa 1: Üldised ohutusnõuded ja katsemeetodid“ kehtestatud nõudeid. Kui mänguala vastab standardi nõuetele, loetakse ohutusnõuded täidetuks. Kõige olulisem on vältida pea, kaela ja sõrmede takerdumist piiratud avadesse ning riietega kinnijäämist. Mänguala asuvad mängumajad, ronimisvahendid, õuemööbel, kiiged, rõngad, köied, kaldteed, ronimispuud, karussellid, liurajad ja teised atraktsioonid peavad olema eakohased, turvaliste piirete ja kinnitustega, teravate väljaulatuvate osadeta ning kukkumisel lööki pehmendava kattega. Kuna ka turvapiirdega batuutidega on õnnetused sagedased, siis ei ole soovitatav lasteasutuse mängualale kavandada batuute. Ohutu paigaldamine ja kasutamine hõlmab ka atraktsioonide paigaldamise nõuete järgmist. Mänguala pindala ja jaotus atraktsioonide vahel peab olema piisav selleks, et lastel oleks ruumi liikumiseks ja jooksmiseks.

Eelnõu § 5 lõige 4 sätestab, et liiv liivakastis ja atraktsioonide all peab olema saastumise tunnusteta. Liivakastid kaetakse pärast kasutamist sobiva kattega. Tegemist ei ole uue nõudega, mänguala ja liiva puhtust tuleb jälgida ka kehtivate nõuete kohaselt. Paljude asutuste territooriumile pääsevad vabalt liikuvad kassid ja muud loomad. Katte nõue just liivakastidele tuleneb sellest, et loomad eelistavad väljaheidete tegemiseks reeglina pehmet kraabitavat pinnast. Seega on liiv lasteaia territooriumil loomadele üks meelispaiku. Saastunud liiv aga on nakkusohtlik ning võib põhjustada mitmeid haigusi (silmapõletikku, soolenakkusi jms). Kui mujal territooriumil lapsed joostes ja mängides puutuvad pinnast kätega harva ja pigem juhuslikult, siis liivakastis toimub põhiline osa mängust just kätega liiva tõstes ning seega on võimalus saastunud liivast nakkuse saamiseks võrreldamatult suurem kui mujal territooriumil. Kui teatud oludes ei ole võimalik katmise nõuet täita (liiga suur liivaala), siis peab jälgima liiva puhtust ja tagama, et töötajad eemaldaks võimaliku saaste.

Eelnõu § 5 lõige 5 sätestab, et mänguala ei pea olema elamus tegutseval õppeasutusel, milles on samas tegevuskohas vähem kui neli rühma. Kui sellisel õppeasutusel on mänguala, ei kohaldata mängualale käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud nõudeid. Kui väikesel elamus tegutseval õppeasutusel on lastele mängimiseks mõeldud ala, siis kehtib ka sellele üldnõue, et mänguala peab võimaldama lastele ohutut, eakohast, mitmekesist ja arendavat tegevust (kohaldub lõike 1 see osa, mis seab üldised nõuded mängualale). Aga ka siis ei arvestata

mänguala hulka hoonealust pinda ega majandusõue (lõike 1 viimane lause). Aga selle õppeasutuse mängualale ei kehti ruutmeetri nõuded (lõige 2). Kui seal on atraktsioonid ja liivakast, siis ka need kehtivad (lõige 3 ja 4). Kui ei ole mänguala, siis määrab teise ala siis mängimiseks ja sinna ei kehti need (lõiked 1-4) nõuded. Kui sellisel õppeasutusel ei ole mänguala, ei kohaldata õppeasutusele käesoleva paragrahvi lõigetes 2–4 sätestatud nõudeid ja õppeasutuse pidaja määrab laste tegevusteks muu ohutu mänguala või -väljaku õppeasutuse läheduses. Oluline, et kui mängimiseks minnakse lähedalasuvasse metsa või parki, siis aeg mängualale minemiseks ja sealt tagasi jõudmiseks ei tohiks maksimaalselt kokku olla pikem kui mängualal veedetav aeg ning peab olema selles vanuses lastele läbimiseks jõukohane.

§ 6. Nõuded hoonele

Õppeasutuse hooned ja ruumid peavad vastama nende kasutamise otstarbele ja olema lastele sobivad, ohutud ja turvalised. Suurema rühmade arvu puhul (üle 6-7 rühma) peab suurenema ka võimlemiseks ja muusikatundide läbiviimiseks sobivate ruumide arv, sest muidu ei ole võimalik kinni pidada lasteasutuse päevakavast. Ruumide puhul tuleb silmas pidada ka biotsiidiseaduse § 41 lõigete 2 ja 3: Objekti valdaja korraldab kahjulike organismide jälgimise objektil ning vastutab nende kahjustava toime ennetamise ja nende hävitamise eest. Objekti valdaja loob vajalikud tingimused kahjulike organismide tõrje ohutuks läbiviimiseks objektil ning koos tõrjet tegeva isikuga töötab välja tõrje läbiviimise plaani.”

Sellega on peetud silmas, et ruumides ja territooriumil ei tohi olla kahjulikke organisme (kahjureid) ning nende tuvastamiseks tuleb teha seiret ning nende leidmisel korraldada nende hävitamine. Kahjulike organismide tõrje tuleb viia läbi ajal, mil lapsed ei viibi hoones ega territooriumil.

Eelnõu § 6 lõikes 1 tuuakse välja, et õppeasutuses tagatakse hoonesse ja ruumidesse ohutu sisse- ja väljapääs, järgides evakuatsiooniteedele kehtestatud nõudeid. Ehitisele esitatavad tuleohtusnõuded³ sätestavad, et evakuatsioonitee on hoone evakuatsioonipääsust algav ja ohutus kohas lõppev või vabalt ja ohutult läbitav hoonesisene liikumistee ohutusse kohta. Hädaolukorras, näiteks tulekahju, gaasilekke või muu ohu korral, on oluline, et kõik õppeasutuse lapsed ja töötajad saaksid hoonest kiiresti ja ohutult evakueeruda. Kui evakuatsiooniteed on blokeeritud või osaliselt takistatud, võib see põhjustada viivitusi, mis suurendab ohtu inimeste elule ja tervisele. Rühmade arvu ühe sisse- ja väljapääsu kohta käesolevas määruses ei täpsustata, kuid suurema rühmade arvuga õppeasutuse puhul tuleks kindlasti kaaluda mitut evakuatsiooniteena mõistetavat sisse- ja väljapääsu.

Eelnõu § 6 lõikes 2 sätestatakse, et õppeasutuse hoone sissepääsul peab olema varikatus.

Varikatus pakub kaitset vihma ja lume eest, hoides lapsed ja ka täiskasvanud kuivana, kui nad sisenevad või väljuvad hoonest. Varikatus aitab vähendada ukse ette koguneva vee ja lume hulka, mis võib muuta ukseesise libedaks ja ohtlikuks. See aitab ennetada libisemisi ja kukkumisi, suurendades laste, vanemate ja töötajate turvalisust. Sätte rakendamiseks on antud üleminekuage 2030. aastani.

Eelnõu § 6 lõikes 3 sätestatakse, et läbipaistvate seinte ja uste, ukseklaaside ning põrandani ulatuvate klaasakende puhul peab olema tagatud ohutus ja need peavad olema lapsele nähtavalt märgistatud või varustatud kaitsega. See tähendab, et läbipaistvad seinad ja ukсед, ukseklaasid ning põrandani ulatuvad klaasaknad peavad olema kas ohutust materjalist (karastatud või löögikindlast turvaklaasist) või peab olema viidud miinimumini võimalus, et need kasutamisel

³ <https://www.riigiteataja.ee/akt/123022021013>

purunevad (mõni laps jookseb vastu vms). Lisaks peavad need olema lapsele nähtavalt märgistatud või varustatud kaitsega Nõue on oluline ja vajalik vigastuste ennetamiseks. Lapsed ja isegi täiskasvanud on saanud raskeid vigastusi vastu akent või peeglit jooksmise tagajärjel.

§ 7. Üldnõuded ruumidele

Õppeasutuses on mitmesugused ruumid, nagu toidu valmistamise või toidu jaotamise koht, majandus- ja töötajate ruumid ning, et tagada asutuse sujuv ja turvaline toimimine. Need ruumid peavad vastama õppeasutuse vajadustele. Igal õppeasutusel võivad olla spetsiifilised vajadused, mis sõltuvad laste arvust, tegevuste iseloomust ja töötajate arvust. Ruumide koosseis ja suurus peavad olema kohandatud vastavalt konkreetse asutuse vajadustele, et toetada selle igapäevast toimimist ja tagada laste ja töötajate heaolu. Toiduvalmistamis- ja toidujaotusköök peavad olema sobilikult varustatud ja vastama hügieeninõuetele, et tagada lastele ohutu ja tervislik toit. Nõuetekohased ruumid ja seadmed vähendavad toidumürgistuste ja nakkuste riski. Sobivate ruumide olemasolu ja õige paigutus aitavad tagada laste ja töötajate ohutuse. Näiteks kärude ja kelkude hoiuruumid peaksid olema kergesti ligipääsetavad, kuid samal ajal turvaliselt suletud, et lapsed ei saaks varustusele iseseisvalt ligi pääseda. Ruumide asukoht ja paigutus peaksid võimaldama sujuvat ja ohutut liikumist õppeasutuse sees. Näiteks peab toidujaotusköök olema piisavalt lähedal söögiruumidele, et toit oleks lihtsalt ja kiiresti kättesaadav, säilitades selle kvaliteedi ja temperatuuri. Nõuet eraldi einestamisruumi olemasoluks ei kehtestatud, kuna paljudes õppeasutustes toimub laste toitlustamine rühmaruumides. Eraldi ühise einestamisruumi olemasolul võib õppeasutus toitlustada lapsi ühises einestamisruumis, kuid kuni kolmeaastaste laste rühmades on soovituslik, et lapsed saavad süüa rühmaruumides, et vähendada nakkushaiguste levikut või alternatiivina teistel söögiaegadel, kui ülejäänud lapsed. Õppeasutuses võib olla eraldi einestamisruum, kuid tingimata ei pea olema. Kui seda ei ole, siis saame rääkida rühmaruumis (õuelasteaia puhul õues maa-alal) asuvast einestamisalast. Nõuded einestamisruumile ja einestamisalale on kehtestatud määruses § 10. Ruumide koosseis õppeasutuses peab vastama asutuse vajadustele, et tagada laste heaolu ja ohutus, toetada töötajate efektiivsust ja rahulolu ning tagada sujuv ja tõhus töökorraldus. Nõuetekohased ja hästi kavandatud ruumid loovad turvalise ja toetava keskkonna nii lastele kui ka töötajatele.

Eelnõu § 7 lõikes 1 sätestatakse, et igal rühmal peavad olema rühmaruumid. Vajadusel kuulub rühmaruumide juurde toidu jaotamise koht ja riidekuivatusruum või -kapp. Ruumides peab olema piisavalt liikumisruumi last arendavateks ja muudeks vajalikeks tegevusteks. Toidu jaotamise koht on vajalik, kui einestamine toimub rühmaruumis, kus toit tuuakse suuremates nõudes. Eraldi einestamisruumi olemasolul (nt uuemates lasteaedades või õuelasteaedades) ei pea toidu jaotamiseks eraldi kohta looma. Riidekuivatusruum või -kapp on oluline eelkõige seetõttu, et enamasti käivad lapsed päeva jooksul mitu korda õues ning riided peab olema võimalik kuivatada kiiresti, et lapsed ei peaks märgade riietega välja minema. Seeläbi väheneb ka külmetamise ja haigestumise võimalus.

Eelnõu § 7 lõikes 2 sätestab, et mängu- ja magamisruum peab olema lihtsasti ümberkohaldatav liigendatud, mis võimaldab lapsel vabalt liikuda, tegutseda alarühmades ja pakub lapsele omaette olemise võimalust. Mängu- ja magamisruum peab olema kavandatud nii, et see on lihtsasti ümberkorraldatav ja liigendatud. See paigutus võimaldab lastel jaguneda alarühmadesse, toetades individuaalset õppimist ja sotsiaalset suhtlemist. Samuti pakub see lapsele vajadusel võimalust omaette olemiseks, luues turvalise ja mugava keskkonna, kus laps saab rahulikult mängida või puhata. Tõhus ruumiplaneerimine toetab laste arengut ja enesetunnet, võimaldades neile paindlikkust ning iseseisvust.

Eelnõu § 7 lõikes 3 sätestatakse, et mängu- ja magamisruumis peab põranda pindala olema iga lapse ja täiskasvanu kohta vähemalt kaks ruutmeetrit. Mängu- ja magamisruum võivad olla ühendatud, kui põranda pindala lapse kohta on vähemalt neli ruutmeetrit ja täiskasvanu kohta vähemalt kaks ruutmeetrit. Siinkohal on silmas peetud igapäevaselt rühmas töötavaid täiskasvanuid, mitte ajutist praktikanti, vabatahtlikku vms. Erandjuhtudel ja Terviseameti kooskõlastusel võib lapse ja täiskasvanu kohta arvestatav pindala olla eelõeldust kuni 10% väiksem, kui see on riskianalüüsisist lähtuvalt sobiv ning turvaline. Mänguruum on soovitatav planeerida selliselt, et oleks tagatud maksimaalne loomulik valgustus. Pindala nõue lapse kohta vastab Vabariigi Valitsuse 20. detsembri 2007. a määruse nr 258 „Energiatõhususe miinimumnõuded“ lisas 3 esitatud arvestuslikule pindalale 2 m², samuti 1985. a kehtinud ja 25.10.1999 määruse nr 64 “Koolieelse lasteasutuse tervisekaitse, tervise edendamise ja päevakava koostamise nõuded” 1. jaanuarist 2010 kehtinud nõuetele. Need määrused küll enam ei kehti, kuid kuna paljud lasteaiad ei ole veel renoveeritud, siis piisava ventilatsiooni tagamiseks on nõue asjakohane. Lisaks tuleb arvestada ka, et lapsed vajavad ruumi liikumiseks, mängimiseks ja muude arendavate tegevuste läbiviimiseks. Arvestusliku pindala hulka kuulub ka see ruum, mis jääb erinevate mööbliesemete alla. Pindala arvestamisel tuleb arvesse võtta ka ruumis asuvaid täiskasvanuid (õpetaja, abiõpetaja, lapsehoidja). „Töötervishoiu ja tööohutuse seaduse“ § 4 lõike 45 alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse 14. juuni 2007. a määruse nr 176 „Töökohale esitatavad töötervishoiu ja tööohutuse nõuded“ § 3 lõike 2 kohaselt peab töötaja kohta olema vähemalt 10 m³ õhuruumi, s.o 3,3–3,8 m² pind. Kui rühmal on mitu mänguruumi erinevateks tegevusteks, siis võetakse arvestuse aluseks nende kogupindala. Mängu- ja magamisruum võivad olla ühendatud, kuid sellisel juhul peab lapse kohta olema ruumis vähemalt 4 m², sest see tingib suurema mööblihulga ruumis, kuid lastel peab olema ruumi mängimiseks ja liikumiseks. Võimlemis- ja muusikasaali (või muu sobiva ruumi) pindalale nõudeid käesoleva määrusega ei kehtestata. Mänguruum on soovitatav planeerida selliselt, et oleks tagatud maksimaalne loomulik valgustus. Loomulik valgustus peab olema lasteaiarühmaruumis selleks, et tagada ruumis keskkond, mis soodustab laste heaolu ja arengut, ning vähendada vajadust kunstliku valgustuse järele päeval ajal.

Eelnõu § 7 lõige 4 sätestatakse, et õppeasutuses, milles on samas tegevuskohas neli või enam rühma, peab olema saal või muu sobiv ruum, mida saab kasutada liikumis- ja muusikategevusteks või ühisürituseteks. Saal või muu sobiv ruum võib asuda ka õppeasutuse vahetus läheduses. Õppeasutustes on saal enamasti suurem ruum, mida kasutatakse erinevateks kogunemisteks või tegevusteks, mis vajavad rohkem ruumi või osalejaid. Vahetus läheduses tähendab selle määruse mõistes, et midagi on väga lähedal, ehk siis midagi asub üsna lühikese teekonna kaugusel. Näiteks spordisaal on õppeasutuse kõrval, aga ei asu samas hoones.

Saalid või ruumid, mida saab saalina kasutada (atriumid, avarad koridorid vms) on vajalikud laste arengu toetamiseks, õppekava täitmiseks ning ruumide parimaks kasutamiseks. Suuremates õppeasutustes ei ole liikumis- ja muusikaõpetajal võimalik tegevuste läbiviimiseks vajaminevate vahenditega käia rühmaruumides. Muusika- ja võimlemisruumid on olulised, et täita õppeasutuse õppekava nõudeid, pakkudes parimat arendavat keskkonda muusika-, tantsu- ja liikumistundide läbiviimiseks. Saal võib olla ka vaheseinaga eraldatav, mis võimaldab ruumi kasutada paindlikult, võimaldades samal ajal toimuda mitmel erineval tegevusel. Näiteks võib samal ajal toimuda väiksemates gruppides muusika- ja liikumistegevusi. Saalide või analoogsete ruumide olemasolu võimaldab korraldada ühiseid üritusi ja tegevusi erinevate rühmade vahel, mis toetab laste sotsiaalset integreerumist ja üksteise tundmaõppimist.

Eelnõu § 7 lõikes 5 sätestatakse, et kuni kolmeaastaste laste rühmaruumid ja liitrühmade, milles käivad kuni kolmeaastased lapsed, rühmaruumid ning saal peavad asuma hoone I korrusel. Käesoleva määruse §-s 14 sätestatud riskianalüüsi tulemuste alusel võivad käesoleva lõike

esimeses lauses nimetatud rühmaruumid ja saal asuda ka hoone II korrusel. Rühmaruumid, mida kasutab liikumisraskustega laps, peavad asuma hoone I korrusel. Hoone III korrusel võivad asuda riskianalüüsi tulemustest lähtuvalt kuue- kuni seitsmeaastastele lastele mõeldud rühmad ning ühiskasutuses olevad ruumid.

Liikumisraskusega laps võib olla laps, kellel on füüsilised või motoorsed raskused, mis mõjutavad tema võimet liikuda või sooritada igapäevaseid liikumisülesandeid. Need raskused võivad olla tingitud erinevatest põhjustest, nagu arenguhäired, traumad või terviseprobleemid. Rühmaruumid ja saal peavad kahekorruselise õppeasutuse puhul asuma I või II korrusel. Kuni kolmeaastaste lastehoiu rühmaruumid ja liitühmade, kus käivad kuni kolmeaastased lapsed, ruumid peavad asuma soovitatavalt I korrusel. Rohkem kui kahekorruselise õppeasutuse puhul võivad rühmaruumid asuda I, II või III korrusel tingimusel, et kuni 3-aastaste laste, liitühmade, milles käivad kuni kolmeaastased lapsed ja liikumisraskustega laste rühmaruumid asuvad I korrusel. Riskianalüüsi tulemuste alusel võivad kuni 3-aastaste laste rühmaruumid asuda II korrusel. Väiksemate laste rühmaruumide asukoht madalamatel korrustel võimaldab kiiremat ja ohutumat evakuatsiooni hädaolukorras. Kuni kolmeaastased lapsed ja liikumisraskustega lapsed võivad vajada rohkem abi ja järelevalvet evakuatsiooni ajal, mistõttu on nende rühmaruumide paigutamine esimesel korrusel eriti oluline. Liikumisraskustega lapsed võivad vajada sagedast juurdepääsu eriruumidele ja töötajatele ning nende liikumine võib olla piiratud. Esimesel korrusel asuvad rühmaruumid muudavad juurdepääsu lihtsamaks ja turvalisemaks. 4-7-aastased on üldiselt võimelised treppe ohutumalt kasutama ja suudavad paremini iseseisvalt liikuda. Nende rühmaruumide asukoht kõrgematel korrustel on vastuvõetav, kuna nad on füüsiliselt võimekamad ja saavad aru ohutusnõuetest. Saalide asukoht madalamatel korrustel võimaldab lihtsamat juurdepääsu kõikidele rühmadele ning vähendab vajadust liigse treppide kasutamise järele. Ruumide paigutuse nõuded on kehtestatud, et tagada laste ohutus ja heaolu, arvestades nende vanusest ja erivajadustest tulenevaid erisusi. Paigutades rühmaruumid ja tegevusalad vastavalt laste vanusele ja võimekusele, saab luua turvalise ja toetava keskkonna, mis soodustab laste optimaalset arengut ja õppimist. Muud ruumid, kus liiguvad peamiselt täiskasvanud (köök, kontoriruumid, abiruumid) võivad asuda kolmandal korrusel, kuna seal olevad täiskasvanud (köögitöötajad ja juhtkond) on suutelised evakuatsiooni ajal kiiremini reageerima ja majast väljuma ning selle juures saavad abistada ka kõrgematel korrustel paiknevaid lapsi ruumidest väljumisel.

Eelnõu § 7 lõikes 6 sätestatakse, et õppeköögi olemasolul peavad toidu valmistamiseks olema vajalikud seadmed ja sisustus, mille paigutus ruumis võimaldab tagada ohutuse toidu valmistamisel. Õppeköök ei ole koht lastele toidu valmistamiseks. Õppeköök on spetsiaalne ruum, kus lapsed saavad õppida toiduvalmistamise ja toiduainete käitlemise põhitõdesid. Selle eesmärk on arendada laste praktilisi oskusi, sealhulgas käelisi oskusi, toiduvalmistamise ja tervisliku toitumise alaseid teadmisi. Samuti toetab õppeköök laste iseseisvuse, loovuse ja koostööoskuste arendamist. Tavaliselt tehakse õppeköögis lihtsaid ja laste vanusele sobivaid retsepte, mis võimaldavad lastel ise proovida toidu ettevalmistamist ja samal ajal õppida ohutust köögis. Õppeköögis saadud kogemused aitavad kaasa laste üldisele arengule ja toovad sisse ka lõbusa ja praktilise aspekti igapäevaelu oskustesse. Kui lastehoius või lasteaias on õppeköök, kus töötajad käivad koos lastega tegevusi läbi viimas, siis peab see olema turvaline. Õppeköögi seadmed ja sisustus peavad olema paigutatud nii, et need tagavad laste turvalisuse, hügieeni ja tõhusa õppimise. Tööpindade puhul tuleb arvestada laste kasvuga. See aitab lastele õpetada ohutuid ja tervislikke toiduvalmistamise harjumusi, samal ajal minimeerides riske, mis võivad kaasneda köögis töötamisega. Nõuetekohane paigutus ja sobiv varustus loovad tingimused, kus lapsed saavad turvaliselt ja tõhusalt õppida toidu valmistamist ning arendada oma oskusi.

Eelnõu § 7 lõikes 7 sätestatakse, et õppeasutuses, milles on samas tegevuskohas vähem kui neli rühma, on lubatud tahkekütusel töötav ahi, kamin, pliit või muu kütteseade (edaspidi *ahi*). Küttekolde suu ei tohi asuda rühmaruumis ja ahi peab olema köetud vähemalt kaks tundi enne laste saabumist. Igas ruumis, kus on küttesüsteemi osi, peab olema suitsuandur ja vingugaasiandur. Siin on esitatud juba varasemates määrustes kehtinud nõue, mille kohaselt on ühe- kuni kaheühmalises lasteasutuses lubatud kasutada ahikütet tingimusel, et küttekolde suu ei asu rühmaruumis ja ahjud on 2 tundi enne lasteasutuse töö algust köetud, et vältida põlemisgaaside ja vingugaasi sattumist ruumidesse. Antud määruse kontekstis on muudetud nõue kehtivaks õppeasutustele, milles on vähem kui neli rühma, kuna selle määruse kontekstis kehtestatakse erisused õppeasutuste kohta, milles on vähem kui neli rühma. Ahikütte puhul on alati olemas teatud tulekahju oht, eriti kui küttekolle asub ruumis, kus lapsed viibivad. Kui küttekolde suu ei asu rühmaruumis, vähendatakse riski, et lapsed pääsevad ahjule ligi või tekib ohtlik olukord, kus tuli või sädemed võivad süüdata kergestisüttivaid materjale. Kui ahju köetakse ruumis, kus lapsed viibivad, võib küttekolle kuumeneda ohtlikult kõrgele temperatuurile. Sellega kaasneb oht, et lapsed võivad end tahtmatult põletada, kui nad satuvad ahju lähedale. Ahju kuumenedes on oluline, et ruum oleks lastele turvaline, mistõttu küttekolde suu asukoht rühmaruumist eemal on hädavajalik. Ahju kütmisel võib tekkida suitsu ja tahma, mis võib mõjutada õhukvaliteeti. Kui küttekolle asub väljaspool rühmaruumi ja ahju köetakse enne laste saabumist, vähendatakse oluliselt võimalust, et lapsed puutuvad kokku suitsu, tahma või muude kahjulike ainete jääkidega, mis võivad tekkida kütmise ajal. Ahiküttega varustatud õppeasutuses on küttekolde suu asukoha ja kütmisaja kohta seatud tingimused selleks, et tagada laste turvalisus ja tervis. Küttekolde hoidmine rühmaruumist eemal vähendab tulekahju ja põletuste riski, samas kui ahjude varajane kütmine aitab säilitada ruumis tervislikku ja mugavat keskkonda laste saabumise ajaks. Nende meetmete järgimine on oluline laste igakülgse kaitse tagamiseks. Ahjuküttega õppeasutustes on oluline igas ahjuga köetavas ruumis ja ruumides, kus on küttesüsteemi osi, lisaks suitsuandurile ka vingugaasianduri olemasolu. Tuleohutuse seaduse ⁴§ 32 (3¹) sätestab, et kui elamus või korteris on tahkekütusel töötav küttesüsteem, peab omanik elamu või korteri varustama peale autonoomse tulekahjusignalisatsioonanduri ka vähemalt ühe autonoomse vingugaasianduriga. Kui eelmises lauses nimetatud hoones või hoone osas on tahkekütusel töötav küttesüsteem, peab omanik sellise hoone või hoone osa varustama vähemalt ühe nõuetekohaselt paigaldatud autonoomse vingugaasianduriga. Kuna vingugaas on õhust raskem ja seetõttu koguneb esmalt põrandale lähedale on ohustatud eelkõige lapsed, kes lisaks oma väikesele kehakaalule veedavad ka palju aega põrandal mängides või on ka lihtsalt oma kasvu tõttu põrandale nii palju lähemal, et võivad saada vingugaasimürgituse enne kui täiskasvanu üldse oma tervises muudatusi tunnetab. Seega on oluline, et vingugaasiandurid oleks igas ruumis, mida läbib küttesüsteem kuna igast küttesüsteemi osast võib lekkida vingugaasi. Tuleohutusseaduse § 7 lõige sätestab, et küttesüsteem koosneb kütteseadmest, ühenduslõõrist ja korstnast ning muudest selle olulistest osadest.

§ 8. Nõuded ruumide viimistlusele

Eelnõu § 8 lõige 1 sätestab, et põrand peab olema konarusteta ning ei tohi olla libe. Õppeasutuses ei tohi põrand olla komistamisohklik. Lapsed on väga aktiivsed ja sageli ei pruugi nad keskenduda sellele, kuhu nad astuvad. Kui põrandal on oht komistada (näiteks ebatasased pinnad, lahtised vaibad, väljaulatuvad esemed), võib laps kergesti kukkuda ja vigastada saada.

Eelnõu § 8 lõige 2 sätestab, et hügieeniruumi, köögi ja nõudepesukoha seinad peavad olema vähemalt 1,5 meetri kõrguseni kaetud niiskuskindla, kergesti puhastatava ja desinfitseeritava materjaliga. Säte on ka kehtivates nõuetes. Nõue tuleneb asjaolust, et nimetatud pinnad on

⁴ <https://www.riigiteataja.ee/akt/116122022020?leiaKehtiv>

õppeasutuses paljude laste poolt tihedas kasutuses ja peavad olema ohutud ja kergesti puhastatavad ning pidama vastu sagedasele puhastamisele. Kuna lapsed käsi pestes kipuvad ka kätega vett pritsima, siis niiskuskindel pind tagab, et viimistlusmaterjali alla ei kogune liigset niiskust, mis võib tekitada tervisele ohtlikku hallitust.

Eelnõu § 8 lõige 3 sätestab, et õppeasutuse ruumide seinad, ukсед ja põrandad ja terrassid peavad olema üldjuhul viimistletud matilt, olema kergesti hooldatavad, desinfitseeritavad. Siseviimistluseks kasutatud materjalid peavad olema tervisele ohutud ning vastama tootja poolt ettenähtud kasutusotstarbele. Ruumide ja terrassi põrandapind peab olema kergesti puhastatav, sh pestav ja vajadusel desinfitseeritav (nakkusohu vähendamiseks ja vältimiseks). See nõue ei ole uus ja on pisut erinevas sõnastuses ka seni kehtivates nõuetes. Nõue tuleneb asjaolust, et nimetatud pinnas on õppeasutuses paljude laste poolt tihedas kasutuses ja peavad olema ohutud ja kergesti puhastatavad ning pidama vastu sagedasele puhastamisele. Siseviimistluseks kasutatud materjalid peavad olema tervisele ohutud ning vastama tootja poolt ettenähtud kasutusotstarbele. Pinnad tuleb viimistleda mitteläikivaks, kuna akendest õppeasutuse ruumidesse paistev ere päikesevalgus võib seintel peegeldudes tekitada pimestamisefekti, mille puhul laps ei suuda näha teejäävaid takistusi ning neist ohutult mööduda või õppetegevuse korral joonistada, lugeda või kirjutada, kuna valgus peegeldub silma. Oluline on, et seintel, ustel ja põrandatel oleks kasutatud vastupidavaid materjale, mis pideval puhastamisel, puudutamisel käimisel kuluksid võimalikult vähe ja ei eritaks õhku liigset tolmu, mikroplasti või tervisele ohtlike peenosakesi ja kemikaale. Samuti on oluline, et need lihtsalt ei praguneks, kuna pragudesse võib kergesti tekkida hallitus. Siseviimistluseks kasutatavatest sünteetilisest materjalidest võib eralduda siseõhku lenduvaid orgaanilisi ühendeid ja ohtlikke gaase ning sisekujundaja ja arhitekt peavad seda arvestama ruumide kujundamisel ning valima tervisele ohutud ja tootja poolt ettenähtud kasutusotstarbele vastavad materjalid. Lisaks tuleb siseviimistluses kasutada tuleohutuse nõuetele vastavaid mittesüttivaid materjale

Eelnõu § 8 lõige 4 sätestab õppeasutuse ruumide siseviimistlusel arvestatakse hea ehitustava kohaselt lubatud järelkõlakestust ning heliisolatsiooninõudeid. Selles lõikes on sätestatud, et ruumides, mida kasutavad kogu rühma lapsed korraga (rühmaruumides, võimlemis- ja muusikasaalis) peab olema siseviimistlus, mis ei tekita soovimatut kaja ega häiri kõne arusaadavust ja arvestab hea ehitustava (üldtunnustatud ehitusreeglitiku ning standardite) kohaselt lubatud järelkõlakestust. Järelkõla vähendamiseks piisab akustiliste isolatsiooniplaatide paigaldamisest lakke/seina või ka mööblit/kardinatest. Nõue kehtib projekteeritavatele ja rekonstrueeritavatele õppeasutustele. Projekteerimisel arvestatakse hea ehitustava kohaselt standardeid, sh Eesti standardit EVS 842 „Ehitise heliisolatsiooninõuded. Kaitse müra eest“, mille kohaselt peab laste kasutuses olevate ruumide järelkõlakestuse piirväärtus olema 0,6 sekundit sagedustel 125–2000 hertsi ja koridorides 1,3 sekundit sagedustel 500–2000 hertsi. Sätte rakendamiseks on üleminekuaeg 2030. aastani. Heliisolatsioon rühmade vahel on oluline ka selleks, et ühes rühmas toimuv aktiivsem tegevus ei segaks teises rühmas samal ajal toimuvat vaiksemat tegevust.

Eelnõu § 8 lõige 5 sätestab, et rühmaruumides peavad elektripistikupesad olema lapsekindlad või asuma lapsele kättesaamatul kõrgusel.

Elektripistikupesad, mis pole lapsekindlad, kujutavad endast tõsist ohtu väikestele lastele, kes võivad uudishimust torgata esemeid pistikupesadesse, põhjustades elektrilööke. Elektrilöögid võivad põhjustada tõsiseid vigastusi, sealhulgas põletusi, südame rütmihäireid või isegi surma.

§ 9. Nõuded hügieeniruumidele

Eelnõu § 9 lõige 1 sätestab, et laps peab saama pesta käsi voolava sooja veega enne sööki, pärast tualeti kasutamist, pärast õuest tulekut ning kui käed määrduvad. Ühe rühma kasutuses olevates ruumides peab olema vähemalt üks valamü täiskasvanutele. Õppeasutuse töötajatele peab olema tagatud võimalus käte desinfitseerimiseks.

Lapse kätepesu korraldatakse enne sööki, pärast tualeti kasutamist, pärast õuest tulekut ning kui käed määrduvad. Selle sätte eesmärgiks on eelkõige nakkushaiguste ennetamine ja hügieeniharjumuste kujundamine, nimelt laste käte pesemine aitab ennetada nn „mustade käte haigusi“. Uuringutega on kindlaks tehtud, et kontaktiga levivad nakkused ja suur hulk piisknakkusi levivad peamiselt käte kaudu. Laste käed määrduvad ja saastuvad mikroorganismidega kiiresti, sest lapsed omandavad kogemusi kompimise ja proovimise teel. Käte pesemine on oluline, sest eemaldab suurema hulga pisikuid ja samuti eoseid. Laste kätepesu peab korraldama pärast lasteaeda saabumist, enne sööki ja iga kord, kui käed määrduvad, sealhulgas alati pärast tualeti kasutamist ja õuest tulekut. Laps peab saama pesta käsi voolava sooja veega. Sooja vee alla on mõeldud käte ja duši all pesemiseks vett temperatuuriga vahemikus 35–40 °C. Oluline on, et laps saab käsi pesta sooja veega ja samas ei tohi vesi olla liiga kuum või külm. Ühe rühma kasutuses olevates ruumides (mitte tingimata hügieeniruumis) peab olema valamü täiskasvanule. Seda eelkõige situatsioonis, kus juhul, kui mõni laps peaks haigestuma, oleks välditud laste valamute saastumine võimaliku nakkusohtliku materjaliga (uriin, okse, väljaheidet) ning lapsega tegeleva täiskasvanul oleks võimalik käsi pesta ja desinfitseerida ilma laste valamutes võimalikku saastust tekitamata. Lisaks on tähtis täiskasvanu valamü tööohutuse vaatest, et töötajatel oleks võimalik ka õppevahendeid või oma käsi pesta ergonomilises asendis. Valamü peab asetsema rühma kasutuses olevates ruumides, et vähendada võimalust kus üks või mitu lastega tegelevat töötajat peavad korraga väljuma rühma ruumidest nii, et lapsed jäävad järelevalveta.

Eelnõu § 9 lõige 2 sätestab, et kuni kolmeaastaste laste rühma hügieeniruumis peab olema:

- 1) vähemalt kaks väikelastele sobiva kõrgusega kätepesuvalamut;
- 2) sobival arvul väikelaste tualetipotte ning koht nende hoiustamiseks;
- 3) erivalamü väikelaste tualetipottide pesemiseks;
- 4) laste WC-pott või suur WC-pott, mis on astmelaua ja sobiva prill-lauaga, kohandatud lastele kasutuseks;
- 5) alusvanniga käsidušš.

Kuna lapsed ei ole kuni 2-eluaastani alati võimelised kontrollima ja valitsema urineerimisvajadust, mille määravad neuroloogilised signaalid, siis ei suuda lapsed eriti magamast tõustes või õuest tulles kannatlikult järjekorras oodata, mistõttu on väikelastele vajalik oma pott. Tualetipoti olemasolu lisaks väikelaste pottidele on oluline nende laste puhul, kes kodus kasutavad tualetipotti ning on sellega juba harjunud. Kindlasti peab olema ka koht laste pottide hoidmiseks.

Eelnõu § 9 lõige 3 sätestab, et 4–7-aastaste laste hügieeniruumis peab olema:

- (3) Nelja- kuni seitsmeaastaste laste hügieeniruumis peab olema:
 - 1) vähemalt üks laste WC-pott kaheksa lapse kohta;
 - 2) üks lastele sobiv kätepesuvalamü kaheksa lapse kohta;
 - 3) alusvanniga käsidušš.

Sättes eeldatakse, et üle 3-aastased lapsed suudavad juba oma urineerimisvajadust kontrollida ning seega on mõistlik kasutada tualetipotte, mitte väikelaste potte, mille puhastamine iga kasutuskorra järel on aeganõudev ja tülikas. Samas peab olema vähemalt üks WC-pott kaheksa lapse kohta, et ooteaeg ei veniks lapse jaoks liiga pikaks.

Eelnõu § 9 lõige 4 sätestab, et lõikes 2 ja 3 nimetatud rühmade liitühma hügieeniruumis peab olema:

- 1) kuni kolmeaastastele lastele sobival arvul väikelaste tualetipotte ja koht nende hoiustamiseks;
- 2) vähemalt üks laste WC-pott kaheksa nelja- kuni seitsmeaastase lapse kohta;
- 3) üks erivalamu väikelaste tualetipottide pesemiseks;
- 4) alusvanniga käsidušš.

Selgitused on toodud käesoleva paragrahvi lõigetes 4 ja 5.

Eelnõu § 9 lõige 5 sätestab, et kui hügieeniruumis on rohkem kui üks WC-pott, peavad need olema üksteisest vaheseintega eraldatud ja ustega.

Privaatsuse huvides peavad tualetipotid olema üksteisest vaheseinte ja ustega eraldatud, kuna üle kolmeaastased lapsed hakkavad just selles vanuses tundma rohkem huvi enda ja teiste privaatsete kehaosade suhtes ning seega peab olema välditud ebamugavustunde tekitamine loomulike vajaduste rahuldamise ajal.

§ 10. Nõuded einestamisruumile ja -alale

Eelnõu § 10 lõige 1 sätestab, et õppeasutusel võib laste jaoks olla einestamiseks kas eraldi einestamisruum või siis einestamisala osana rühmaruumist või õuelastaia puhul maa-alast. Einestamisruum ei pea olema eraldi ruum. Paljudes uuemates lasteaedades see on nii. Kuid einestamisruum ei pea tingimata olema eraldi ruum. Paljude lasteaedade puhul toimub toitlustamine rühmaruumis. Õuelasteaedade puhul õues. Nõuded kohalduvad nii einestamisruumidele kui einestamisaladele.

Eelnõu § 10 lõige 2 sätestab, et einestamisruumid või -alad, nende asetus, suurus, sisseseade ning kasutatavad seadmed peavad võimaldama toitlustada söögiaegade jooksul kõiki õppeasutuse lapsi.

Einestamisruumide või -alade suurus, asetus, sisustus ja seadmed peavad olema sellised, et need võimaldaksid kõikide laste toitlustamist söögiaegadel tõhusalt, mugavalt ja turvaliselt. See tagab laste tervisliku toitumise, mugavuse ja sotsiaalse arengu ning võimaldab säilitada sujuvat ja järjepidevat päevakava õppeasutuses.

Eelnõu § 10 lõige 3 sätestab, et einestamisruumid või -alad sisustatakse arvestades köögitüüpi, sööjate arvu ajaühikus, toitude serveerimisaegu ning toidu jaotussüsteeme. Õppeasutuses serveeritakse toitu valmis panduna laudadel või teenindavas korras.

Einestamisruumide või -alade sisustamine arvestades köögitüüpi, sööjate arvu, serveerimisaegu ja jaotussüsteeme tagab sujuva ja tõhusa toitlustuse õppeasutuses. Valmis pandud või teenindavas korras serveerimine tagab toidu kvaliteedi, hügieeni ja turvalisuse ning toetab laste toitumis- ja sotsiaalsete oskuste arengut. Teenindavas korras serveerimine tähendab seda, et toitu või osa toidust saavad lapsed endale ise tõsta. See kõik aitab kaasa laste heaolule, tervisele ja positiivsele söömiskogemusele.

Eelnõu § 10 lõige 4 sätestab, et einestamisruumis või -alal või selle läheduses peab olema lastele käte pesemiseks piisav hulk sobival kõrgusel paiknevaid valamuid. Valamud peavad olema varustatud sooja voolava veega, sobiva käte puhastus vahendiga ning hügieenilise käte kuivatamise võimalusega.

Einestamisruumi või -ala või selle läheduses olevad piisava arvu, sooja voolava vee, sobiva kätepuhastusvahendi ja hügieenilise käte kuivatamise võimalustega valamud on tähtsad laste tervise, hügieeni ja mugavuse tagamiseks. Oluline on, et lapsed saavad vajadusel käsi pesta, vähendades nakkushaiguste leviku riski, toetades hea hügieeniharjumuste kujundamist ja lihtsustades igapäevaelu toimimist õppeasutuses.

Eelnõu § 10 lõige 5 sätestab, et einestamisruumi või -ala sisseseade, sealhulgas söögilauad, toidu serveerimis- ja söömisvahendid ning serveerimisliin, peavad olema puhtad. Puhastamine ja vajaduse korral desinfitseerimine peab toimuma sagedusega, mis võimaldab hoida toitu ning toiduga kokkupuutuvaid materjale ja esemeid saastumise suhtes ohutul tasemel.

Õppeasutuses on einestamisruumi või -ala sisseseade, sealhulgas söögilauad, toidu serveerimis- ja söömisvahendid ning serveerimisliin, hädavajalik hoida puhtana, et kaitsta laste tervist, säilitada toidu kvaliteeti ja luua mugav keskkond. Regulaarne puhastamine ja desinfitseerimine tagab, et kõik toiduga kokkupuutuvad materjalid ja pinnad on saastumise suhtes ohutud, vähendades nakkushaiguste ja toidumürgituste riski ning toetades laste heaolu ja hügieeni harjumusi.

Eelnõu § 10 lõige 6 sätestab, et kui einestamine toimub regulaarselt õues, siis peab selleks olema eraldi einestamisala, kus peab olema tagatud igale lapsele istumisvõimalus laua taga ning hügieenilised tingimused toidu serveerimiseks.

Siin on silmas peetud eelkõige õuelasteaeda või õuelastehoidu. Kui õppeasutuses tehakse mõnel harval juhul piknik õues, siis selleks siiski eraldi einestamisala ei pea olema ning sellisel juhul on ka toitude valikul arvestatud sellega, et erandkorras toimub toitlustamine õues.

§ 11. Nõuded ruumide sisustusele ja vahenditele

Eelnõu § 11 lõige 1 sätestab, et ruumide sisustus ja vahendid peavad olema ohutud, kergesti puhastatavad ja desinfitseeritavad ning vastama laste vanusele ja arvule rühmas.

Sisustuse ja vahendite all on peetud silmas näiteks mööblit, mängu- ja võimlemisvahendeid, sanitaarseadmeid aga ka ukseid, aknaid, põrandaid jm. Õppeasutuse ruumide sisustuse puhul on oluline tagada laste ohutus, hügieen ja vajadustele vastavus. Ohutu ja sobiv sisustus loob lastele rahuliku, turvalise ja arendava keskkonna. Kuna suure hulga lastega kokkupuutel kipub mööbel kergesti määrduma, sest lapsed avastavad maailma suurel määral ka kompimise teel ning näiteks joonistamisel ja meisterdamisel ei ole peenmotoorika veel lõpuni välja arenenud, siis on oluline, et oleks tagatud ruumide sisustuse puhastamise ja desinfitseerimise võimalus. Uksed ja aknad peavad olema lastele ohutud. Ohutuse all on silmas peetud, et aknad ei oleks laste poolt avatavad ja ukseid ei oleks niisuguse tehnoloogiga, et lapsel on tõenäosus sinna näpud vahele jätta (tugevalt isesulguvad jms). Lisaks ei tohi rühmaruumide ukseid olla nii rasked, et lapsed ei suuda neid lahti lükata või tuleb lapsel ukse liigutamiseks rakendada nii suurt jõudu, et uks paiskub avamisel suure hooga lahti või kinni. Uste liikumine ja sulgumine peab olema kerge ja sujuv. Laste ohutuseks on vajalik arvestada, et pöörduks ja pendeluks ei ole lastele ohutud ja neid ei tohiks lasteasutuses kasutada, sest lapsed võivad jääda pöördukse vahele. Lükanduks peab olema varustatud magnetsulguriga või kaitseseadiseiga, mis takistab lapse käe

ukse vahele jäämist. Maailma Terviseorganisatsiooni WHO nõuete kohaselt tuleb aknad alates II korrusest varustada spetsiaalsete, nn lapsekindlate sulguritega, kettidega või fiksaatoritega, mis ei võimalda akent avada enam kui 8–10 cm.

Õppeasutuses olevad trepid peavad olema valgustatud, tugeva turvapiirde ja trepikäsi puuga, mis on mõlemal pool treppi. Kitsaste treppide puhul, kus käsipuud ei ole võimalik mõlemale poole paigaldada, tuleb riskianalüüsis määrata, et liikumine on ühesuunaline. Trepri esimene ja viimane aste tuleb selgelt märgistada ning trepid ei tohi olla libedad. Libisemisvastased meetmed, nagu ribad trepiastmetel, aitavad vältida kukkumisi. Märgistamiseks võib kasutada erksavärvilisi linde või vöötidega tähistust, et lapsed märkaksid astmeid.

Turvapiiarded ja käsipuud pakuvad lastele kindla toetuspinna ja tasakaalu hoidmise võimaluse. Hästi valgustatud trepp vähendab komistamise riski. Ühesuunaline liikumine kitsastel treppidel tagab, et lapsed ei liigu üksteisele vastu. Piisavalt kõrged turvapiiarded (vähemalt 1 m) ja kitsad varbavahed (kuni 0,1 m) aitavad ennetada kukkumisi ja vigastusi. Piirete horisontaalpulki vältides saab takistada ronimist ja vähendada kukkumiskiski. Alates nelja astmega treppidest peab trepikäsi puu olema lastele sobivas kõrguses (0,5–0,6 m) mõlemal pool. Mõnes riigis on määratud ka lastele sobiv trepiastme kõrgus (16 cm).

Eelnõu § 11 lõige 2 sätestab, et riietusruum varustatakse istmete, riidekappide või nagidega laste üleriide ja vahetusriiete paigutamiseks. Igal lapsel peab olema riietumiseks istumiskoht.

Õppeasutuses käivad lapsed vajavad kohta, kus hoida oma üleriideid ja vahetusriideid. Riidekapid või nagid aitavad lastel hoida oma riideid korras ja eristada oma asju teiste laste riietest. Vastavalt õppeasutuse ruumide eripäradele ja paigutusele on igal lapsel oma riidekapp, nagi(d) või mõlemad. Istumiskohad riietumiseks tagavad lastele mugavuse ja rahulikkuse riiete vahetamisel ning aitavad luua korda riietusruumis. Lisaks aitab istumiskoht lastel keskenduda riietumisele ja hoida oma riided puhtad.

Eelnõu § 11 lõige 3 sätestab, et tagada tuleb võimalus kõigi laste välisriiete ja -jalanõude kuivatamiseks.

Õppeasutuses veedetakse võimalikult palju aega värskes õhus, arvestades küll selle juures ilmastikutingimusi, kuid riided võivad saada märjaks või mustaks. Kõikide laste märjaks saanud või pestud riided on vaja kiiresti kuivaks saada, eriti kui lapsel pole vahetusriideid kojuminekuks.

Eelnõu § 11 lõige 4 sätestab, et lapsel peab olema kasvule vastav tool ja koht laua taga.

Laua taga toimub õppeasutuses päeva jooksul mitmeid tegevusi (söömine, joonistamine jm). Igal lapsel peab olema istumiskoht, mis on tema eale ja kasvule sobiva kõrgusega.

Eelnõu § 11 lõige 5 sätestab, et lapsel peab olema eale ja kasvule vastav päevane ergonoomiliselt sobiv hügieeniline puhkamiskoht või voodi. Käesoleva määruse § 19 lõige 2 punkt 3 kohaselt võimaldatakse kuni kolme aasta vanusele lapsele üldjuhul kuni kaks tundi päevast puhkeajaga valikuvõimalusega une ja muu vaikse tegevuse vahel. 4-7 aastastele lastele peab olema tagatud päevas üldjuhul kuni üks tund puhkeajaga valikuvõimalusega une ja muu vaikse tegevuse vahel. Sellest tulenevalt võib puhkamiskoht olla voodi (kui laps vajab päevast und) või muu koht vaikselt tegevuseks. Puhkamiskoht on üldisem väljend, mis hõlmab hügieenilist puhkekohta (teisaldatav magamisraam vms) ka lastele, kes ei maga, aga vajavad puhkeajaga. Voodi või puhkamiskoht aitab tagada, et lapsed saavad vajaliku puhkuse ja

lõõgastuse, mis on oluline nende üldise arengu ja heaolu jaoks. Igal lapsel on oma unepotentsiaal ja vajadus puhata. Võimaldades individuaalse puhkekoha, saab lasteaed arvestada iga lapse unerežiimi ja vajadustega, pakkudes seeläbi paremat hoolt ja toetust.

Eelnõu § 11 lõige 6 sätestab, et igal lapsel on magamiseks ainult tema kasutatav voodipesu. Voodipesu vahetatakse regulaarselt vastavalt määrdumisele, kuid mitte harvem kui üks kord iga kümne päeva järel.

Käesolevas sätestab, et lapsele on õppeasutuses tagatud päevane puhkeaeg valikuvõimalusega une ja muu vaikse tegevuse vahel. Seega sõltub voodipesu vajadus sellest, kuidas laps puhkeaega veedab. Kui lapsevanemaga on kokku lepitud, et laps ei maga vaid kasutab puhkeaega rahulikuks tegevuseks ilma voodisse minemata, siis ei ole voodipesu vajalik. Voodipesu ei ole nimeline, pärast pesu võib voodipesu minna ringlusesse. Antud sättes on silmas peetud, et kui laps magab lõuna ajal, siis on tal oma voodi või magamiskoht, kus on igapäevaselt just tema poolt kasutatav voodipesu. Tema voodis ei maga mõnel päeval teine laps. Kui on vajadus voodeid vahetada, vahetatakse ka voodipesu. Kasutatud voodipesu vahetatakse regulaarselt, kui see on määrdunud. Ilma nähtavate määrdumistunnusteta voodipesu tuleb hügieenilisuse huvides vahetada igal juhul vähemalt üks kord iga kümne päeva tagant.

Eelnõu § 11 lõige 7 sätestab, et kui kasutusel on riidest käterätikud, siis need on personaalsed ja vahetatakse regulaarselt vastavalt vajadusele, kuid mitte harvem kui üks kord iga kümne päeva järel. Kui kasutusel on riidest käterätikud, siis tuleb hügieenilisuse huvides vahetada igal juhul vähemalt üks kord iga kümne päeva tagant.

Eelnõu § 11 lõige 8 sätestab, et kaitseks otsese päikesevalguse ja soojuskiirguse eest peavad magamis- ja mänguruumi päikese poolsed aknad olema varustatud valgust reguleeriva ohutu kattega.

Otsene päikesevalgus võib kiiresti soojendada ruumi, põhjustades ebamugavust ja ülekuumenemist. Lapsed on eriti tundlikud kuumuse suhtes, mis võib põhjustada vedelikupuudust, väsimust ja kuumarabanduse ohtu. Valgust reguleerivad katted aitavad hoida ruumi temperatuuri stabiilsemana.

Eelnõu § 11 lõige 9 sätestab, et õppeasutuses kasutatakse mängu- ja spordivahendeid, mille konstruktsioon, mõõtmed ja pindade viimistlus vastavad lapse eale ja kasvule. Spordivahendeid kontrollitakse tootja juhendite kohaselt, vastavalt õppeasutuse riskianalüüsile. Õppeasutuse töötaja peab jälgima laste ohutust vahendite kasutamisel.

Õppeasutus on koht, kus lapsed veedavad suure osa oma päevast. Nõuetekohased mängu- ja võimlemisvahendid on otseselt seotud laste ohutusega. Mängu ja võimlemisvahendid, mille mõõtmed ja pindade viimistlus vastavad lapse eale ja kasvule ning mille korrasolekut kontrollitakse regulaarselt, vähendavad õnnetusjuhtumite riski, nagu libisemised, kukkumised või vigastused, mis võivad tuleneda nõuetele mittevastavusest või sellest, et vahendid on katki. Siinkohal on oluline rõhutada, et suur roll ja vastutus on lastega igapäevaselt töötavatel õppeasutuse töötajatel. Õppeasutuse töötajad on vastutavad ohutuse eest vahendite kasutamisel, seega peavad nad lapsi juhendama ja jälgima. Ainult nõuetele vastav vahend ei taga lapse turvalisust, seda peab ka õigesti kasutama ja vältima ülekoormust.

Eelnõu § 11 lõige 10 sätestab, et mängu- ja spordivahendid peavad olema terved ning neid tuleb puhastada vastavalt määrdumisele.

Eakohased ja terved mänguasjad pakuvad lastele sobivaid väljakutseid ja toetavad nende arengut vastavalt vanusele. Need aitavad arendada motoorseid oskusi, kognitiivseid võimeid ja sotsiaalset suhtlemist. Mänguasjade eakohasus, terviklikkus ja regulaarne puhastamine on hädavajalikud laste turvalisuse, tervise ja arengu tagamiseks õppeasutuses. Need meetmed aitavad vähendada vigastuste ja haiguste riski, pakkudes samas stimuleerivat ja positiivset mängukeskkonda, mis toetab laste õppimist ja heaolu.

Eelnõu § 11 lõige 11 sätestab, et õppeasutuse töötajatel peab olema võimalus lastele kättesaamatult hoiustada oma isiklike asju.

Õppeasutuse töötajatel peab olema võimalus hoiustada oma isiklike asju lastele kättesaamatus kohas, ennekõike selleks, et tagada laste turvalisus. Isiklike asjade, nagu ravimid, pipragaas või muud potentsiaalselt ohtlikud esemed, hoidmine eemal lastele kergesti ligipääsetavatest kohtadest, vähendab riski, et lapsed saavad juhuslikult nendele esemetega kokku puutuda, mis omakorda aitab vältida võimalikke õnnetusi või väärkasutust.

§ 12. Nõuded ruumide korrashoiule

Eelnõu § 12 lõige 1 sätestab, et õppeasutuses peab olema tagatud ja ruumide korrapärane puhastamine.

Õppeasutus on koht, kus lapsed veedavad suure osa oma päevast. Hoonete ja ruumide korrashoid on otseselt seotud laste ohutusega. Korralikult hooldatud hooned ja ruumid vähendavad õnnetusjuhtumite riski, nagu libisemised, kukkumised või vigastused, mis võivad tuleneda katkistest seadmetest, mööblist või halvast infrastruktuurist. Regulaarne puhastamine aitab vähendada nakkushaiguste leviku ohtu ning vähendab tolmuallergiaga lastel allergiast tingitud vaevusi.

Eelnõu § 12 lõige 2 sätestab, et Ruumide, sisustuse ja pindade puhastamisel kasutatakse kemikaaliseaduse, biotsiidiseaduse ja teiste asjakohaste õigusaktide nõuetele vastavaid puhastus-, desinfitseerimis- ja pesuaineid ning -vahendeid vastavalt kasutusjuhendile. Õppeasutustes viibivad väikesed lapsed, kelle immuunsüsteem võib olla vähem arenenud kui täiskasvanutel, muutes nad vastuvõtlikumaks nakkustele ja kemikaalide mõjule. Seetõttu on oluline, et puhastus- ja desinfitseerimisvahendid oleksid kasutamiseks heakskiidetud ning kasutamine toimuks vastavalt tootja poolt ettenähtud juhiste. Kemikaaliseaduse ja biotsiidiseaduse nõuetele vastavad tooted on läbinud range kontrolli ja testimise, et tagada nende tõhusus ja võimalikult suur ohutus juhendijärgsel kasutamisel, vähendades terviseohte.

Eelnõu § 12 lõige 3 sätestab, et puhastamiseks kasutatavaid seadmeid, puhastusvahendeid ja -aineid ning teisi kemikaale tuleb hoida eraldi ruumis, välistades laste juurdepääsu. Samas ruumis peavad olema tingimused korduvkasutatavate puhastusvahendite pesemiseks ning vajadusel võimalused pesu pesemiseks.

Paljud puhastusvahendid ja kemikaalid sisaldavad aineid, mis võivad olla lastele ohtlikud, kui neid valesti käsitseda või sisse hingata. Lukustatav puhastusruum tagab, et need ained on turvaliselt ja lastele kättesaamatult hoitud, vähendades riski, et lapsed nendega kokku puutuvad. Samuti peab olema tagatud võimalus pesta ja vajadusel desinfitseerida puhastustarvikuid.

§ 13. Nõuded ruumide sisekliimale

Eelnõu § 13 lõige 1 sätestab, et õppeasutuse ruumides peab olema loomulik valgustus, välja arvatud hügieeniruumides, keldrikorrusel asuvates rietusruumides ja abiruumides. Klaasitud pinna ja põranda suhe peab tagama küllaldase loomuliku valgustuse. Loomuliku valgustuse nõuded on esitatud standardis EVS 894:2008 „Loomulik valgustus elu- ja bürooruumides“. Määruse eelnõus ei ole standardile viidatud, kuid hea ehitustava eeldab standardinõuete arvestamist projekteerimis- jm ehitamisprotsessides.

Eelnõu § 13 lõige 2 sätestab, et kõikides ruumides peab olema tehisvalgustus.

Õppeasutuses võivad lapsed ja töötajad viibida ka hommikul vara, õhtul hilja või pimedatel talvekuudel, kui loomulikku valgust on vähe või üldse mitte. Tehisvalgustus tagab piisava valgustatuse kogu päeva vältel. Piisav valgustus aitab vältida komistamisi, kukkumisi ja muid õnnetusi. Hästi valgustatud ruumid võimaldavad lastel ja töötajatel näha selgelt oma ümbrust ja takistusi, vähendades vigastuste riski. Looduslik valgus ei ole alati piisav, eriti hoonetes, kus aknaid on vähe või kus ruumide paigutus ei võimalda piisavat loomulikku valgust. Tehisvalgustus on oluline evakuatsiooniteede ja hädaväljapääsude valgustamiseks. Hädaolukorras, nagu tulekahju või evakuatsioon, on oluline, et kõik ruumid oleksid hästi valgustatud, et tagada kiire ja ohutu väljumine.

Eelnõu § 13 lõige 3 sätestab, et loomulik ja tehisvalgustus peavad tagama piisava ja varjudeta hajutatud valgustatuse igal õppetöökohal õpperuumis.

Kui tehisvalgustuse valgusallikate paigaldamisel on juhitud standardi EVS-EN 12464 „Valgus ja valgustus. Töökohavalgustus. Osa 1: Sisetöökohad” nõuetest, siis eeldatakse, et valgustatus, psühholoogiline rägustegur ja värviesitusomadused on küllaldased. Tehisvalgustuse valgusallikate keskmine valgustatuse hooldusväärtus peab olema vähemalt 300 luks (lx) lasteaia mänguruumis ja eripedagoogi ruumis, 150 lx treppidel, 100 lx koridoris ja abiruumis, 200 lx lastesõime mänguruumis, võimlasaalis, muusikasaalis, rietusruumis ja hügieeniruumis ning 75 lx magamisruumis, mida kasutatakse ainult magamiseks. Standardi kohaselt on lastesõime mänguruumis ette nähtud madalam valgustatuse tase kui lasteaia mänguruumis. Soovitav psühholoogiline rägustegur on 19 ning värviesituse üldindeks Ra väärtus rühmaruumides ja võimlemissaalis 80 ning koridorides 40. Standardi kohaselt ei tohiks ruumides, kus inimesed pidevalt viibivad, kasutada lampe, mille värviesitusindeks on alla 80. Nõuded jäävad samaks, kui mõistame lastesõime all edaspidi lastehoiurühma kuni kolmeaastastele lastele.

Eelnõu § 13 lõige 4 sätestab, et õppeasutuse ruumides peab olema piisav õhuvahetus. Õhu liikumiskiirus õpperuumides peab üldjuhul olema väiksem kui 0,21 meetrit sekundis (m/s). Temperatuuri tõusmisel üle 25 °C võib õhu liikumiskiirus olla ka suurem. Ruume, kus puudub ventilatsioon või see on ebapiisav, tuleb regulaarselt tuulutada. Õhu liikumiskiirus peab üldjuhul olema väiksem kui 0,21 meetrit sekundis (m/s). Temperatuuri tõusmisel üle 25 °C võib õhu liikumiskiirus olla ka suurem, kuna kõrgema temperatuuri puhul suurema õhu liikumiskiiruse lubamine võimaldab temperatuuri mõju vähendada näiteks kasutades ventilaatoreid. Ruumides ei tohi olla tuuletõmbust. Siin on esitatud seni kehtinud nõue õppekeskkonnas õhu liikumiskiirusele, mis peab õppeasutuse ruumides olema väiksem kui 0,21 meetrit sekundis (m/s). See on maksimaalne tase, mis on lubatud inimese viibimise keskkonnas. Õhu liikumiskiirus on ka tervishoiu ja tööohutuse seaduses sätestatud oluline töökeskkonna kvaliteeti iseloomustav füüsikaline parameeter, mille piirmäära ületamine on laste haigestumise põhjuseks ja ventilatsiooni õigel projekteerimisel oluline. Õues viibimise ajal, kui lapsi ei ole rühmaruumis, võib õhu liikumise kiirus olla suurem.

Eelnõu § 13 lõige 5 sätestab, ruumide tuulutamisel laste ruumis viibimise ajal ei tohi tuulutussava kaudu tekitada tuuletõmmet ega tuule puhumist otse lapsele. Sissepääsul tuleb tõkestada külma õhu pääs ruumidesse.

Piisav ventilatsioon aitab eemaldada õhust süsinikdioksiidi, niiskust, tolmu, allergeene ja muid saasteaineid, mis võivad koguneda siseruumides. Kui ventilatsioon puudub või on ebapiisav, võib õhu kvaliteet halveneda, mis omakorda võib põhjustada hingamisteede probleeme ja ebamugavust. Hea õhuvahetus aitab vähendada õhus levivate haigustekitajate kontsentratsiooni. Õppeasutustes, kus lapsed viibivad tihedalt koos, on nakkuste leviku risk suur. Regulaarne tuulutamine vähendab viiruste ja bakterite levikut, vähendades sellega haigestumise ohtu. Hea õhu kvaliteet on seotud parema keskendumisvõime ja üldise heaoluga. Puhas ja värske õhk aitab lastel ja töötajatel tunda end energilisemalt ja keskendumumalt, parandades nii õppimist kui ka töökeskkonda. Tuuletõmme võib olla halb, kui see on tugev. Liiga tugev tuuletõmme võib põhjustada ebamugavustunnet, eriti kui inimene on juba niiske või higine võib see põhjustada külmetushaiguse.

Eelnõu § 13 lõige 6 sätestab, et õppeasutuse rühmaruumides võib ühes liitris siseõhus olla süsihappegaasi- ehk süsinikdioksiidisisaldus kuni 1000 mikrolitrit (ppm). Eesti standardi EVS-EN 16798-1:2019 kohaselt hinnatakse siseõhu kvaliteeti hoonetes CO₂ kontsentratsiooni järgi. Ventilatsiooni projekteerimisel võib võtta arvesse standardit EVS-EN 16798-1:2019 "Hoonete energiatõhusus. Hoonete ventilatsioon. Osa 1: Sisekeskkonna lähteandmed hoonete energiatõhususe projekteerimiseks ja hindamiseks, lähtudes siseõhu kvaliteedist, soojuslikust keskkonnast, valgustusest ja akustikast. Moodul M1-6". Süsinikdioksiidi sisaldus on paljudes riikides (sh Eestis) valitud õhu saastatuse indikaatoriks, sest ruumi liigne süsihappegaasi sisaldus on tervisele kahjulik, tekitab väsimust ja peavalu. Õpperuumide ühes liitris siseõhus võib olla keskmiselt kuni 1000 mikrolitrit (ppm) süsinikdioksiidi. Kui vanades õppeasutuste hoonetes on energia kokkuhoiu eesmärgil aknad asendatud pakettakendega ja ehituskonstruksioonid tihendatud, kuid puudub kaasaegne ventilatsioonissüsteem, on rikutud ehitatud avade ja kanalite kaudu vähegi toimunud projektikohane loomulik ventilatsioon, sest ära on lõiganud värske õhu juurdepääs. Lapsi täis ruumis hakkab väljahingatava gaasi tõttu kiirelt tõusma süsinikdioksiidi sisaldus, ruumi temperatuur ja niiskuse tase. Kui siseõhu süsinikdioksiidi ehk süsihappegaasi sisaldus ületab 600 ppm, siis arvestatakse juba vähest värske õhu puudust. Süsihappegaasi sisalduse suurenemine võib põhjustada unisust, peavalu, kontsentratsioonivõime vähenemist ja isegi teadvusekadu.

Eelnõu § 13 lõige 7 sätestab, et ruumide siseõhu aasta keskmine radoonisisaldus peab olema väiksem kui 200 bekerelli kuupmeetris (Bq/m³) ja gammakiirguse doosikiirgus alla 0,5 mikrosiiverti tunnis (µSv/h). See tähendab, et et õppeasutuste ruumides peab radoonitase ja gammakiirguse doosikiirgus vastama standardi EVS 840 „Juhised radoonikaitse meetmete kasutamiseks uutes ja olemasolevates hoonetes“ nõuetele. Lõhnatu, maitsetu ja radioaktiivse gaasi radooni keskmine sisaldus peab standardi kohaselt olema talvisel mõõtmisperioodil uutes õppeasutuse hoonetes väiksem kui 200 bekerelli kuupmeetris (Bq/m³) ning gammakiirguse doosikiirgus alla 0,5 mikrosiivertit tunnis (µSv/h). Kiirgusspetsialistid on 2007. a teinud ettepaneku reguleerida radoonitaset ruumides, sest ruumiõhu radoonisisalduse piinormi ületamise vältimiseks tuleb hoone projekteerimisel, ehitamisel ja olulisel rekonstrueerimisel arvestada pinnase radoonisisalduse klassifikatsiooni. Radooniohtlikkuse uuringute alusel on kogu Põhja-Eestis Narvast kuni Hiiumaani määratud radoonitase ning välja selgitatud probleemid. Radoon võib levida pinnases kümnete meetrite kaugusele ja teatud tingimustel imbuda läbi vundamendi- ja põrandakonstruksioonide hoonete siseruumidesse, mistõttu tuleb

radooniohtlikul alal järgida standardit EVS 840. Tänapäeval on selge⁵, et radooni ja tema tütar nukliidide ohtlikkus seisneb kopsudesse sissehingatud aatomite lagundamisel eralduvas ioniseerivas alfakiirguses, mis kahjustab elusaid rakke ja tekitab vabu radikaale. Väikesed doosid ei tekita tavaliselt kohe kahjustusi, kuid suurendavad kopsukasvaja ja pärilike haiguste tekkimise riski⁶. Määratud sättega vastavusse viimise ajaks on aasta 2030.

Eelnõu § 13 lõige 8 sätestab, et õppeasutuse rühmaruumide siseõhu optimaalne suhteline niiskus on vahemikus 40% kuni 60%. Talvel võib nädala keskmine suhteline niiskus langeda 25%-ni ja suvel tõusta 70%-ni. Tegemist on seni kehtinud nõudega. Talvel suurenevad niiskus ja süsihappegaasi sisaldus, kui ruumis on liiga palju lapsi, puudub ventilatsioon ja ruume ei tuulutata korrapäraselt. Kõrge niiskusetase soodustab seintele veeauru kondenseerumist ja hallituste arengut, mis omakorda võib põhjustada tervisekahjustusi. Külmal ajal pindadel tekib hallitus juba 60% õhuniiskuse juures. Arvestada tuleb aga, et ülemäärane niiskus soodustab tolmulestadete teket. Liiga kuiv õhk aga kuivatab liigselt limaskesti ja vähendab limaskestast vastupanuvõimet põletikele.

Eelnõu § 13 lõige 9 sätestab, et rühmaruumi aknad peavad olema avatavad ja vajaduse korral võimaldama tuulutamist. See on eriti oluline neis õppeasutustes, kus puudub korralik ventilatsioonisüsteem. Õietolmuperioodil akna kaudu tuulutamisel on soovitatav kasutada õietolmu kaitsevõrke. Avatavad aknad ja õietolmu kaitsevõrgud olulised õppeasutuse rühmaruumides tervisliku ja ohutu õhukeskkonna tagamiseks, mis toetab laste ja töötajate heaolu ning vähendab allergiliste ja hingamisteede probleemide riski. Avatavad aknad võimaldavad värske õhu juurdepääsu ja õhuvahetust ruumides, mis on oluline tervisliku siseõhu säilitamiseks. Õietolm on tavaline allergeen, mis võib põhjustada allergilisi reaktsioone, nagu aevastamine, silmade sügelus, nohu ja köha. Paljud lapsed ja täiskasvanud on õietolmu suhtes tundlikud. Õietolmu kaitsevõrkude kasutamine akendel vähendab õietolmu sissetungi siseruumidesse, kaitstes allergilisi lapsi ja töötajaid.

Eelnõu § 13 lõige 10 sätestab, et rühmaruumi õhutemperatuur peab olema vähemalt 21 °C. Õhutemperatuuri tõusmisel üle 26 °C tuleb võtta tarvitusele meetmed temperatuuri mõju vähendamiseks.

Lapsed on üldiselt tundlikumad külma suhtes kui täiskasvanud, sest nad kaotavad soojust kiiremini. Kui ruumi temperatuur on alla 21 °C, võib see põhjustada külmatunnet, ebamugavust ja isegi terviseprobleeme. Kui õhutemperatuur tõuseb üle 26 °C, võivad lapsed kogeda ebamugavust, ülekuumenemist ja dehüdratsiooni (vedelikupuudust). Kuum keskkond võib põhjustada väsimust, ärrituvust ja vähendada laste suutlikkust keskenduda ja õppida.

Eelnõu § 13 lõige 11 sätestab, et õppeasutuses peab olema töökorras termomeeter laste viibimistsoonis õhutemperatuuri mõõtmiseks.

Termomeetri olemasolu ja kasutamine laste viibimistsoonis õppeasutuses on oluline laste tervise, ohutuse, mugavuse ja heaolu tagamiseks. See võimaldab täpset ja pidevat temperatuuri jälgimist, kiiret reageerimist muutustele ja vastavust tervise- ja ohutusnõuetele, tagades optimaalse keskkonna laste arendamiseks ja õppimiseks.

⁵ Rein Koch, Keskkonnatehnika 6, 2009

⁶ Sisekeskkond ja tervis, Radooni sattumine organismi toidu ja vee kaudu võib põhjustada ka maokasvajad ja leukeemiat (How radon causes lung cancer <http://www.radonseal.com/radon-health.htm>, 13. september 2009)

§ 14. Riskianalüüs

Eelnõu § 14 lõige 1 sätestab, et laste turvalisuse ja ohutuse hindamiseks, tervise kaitsmiseks, vigastuste ja haiguste ennetamiseks koostatakse õppeasutuses iga kolme kalendriaasta jooksul või ulatusliku rekonstrueerimise korral riskianalüüs. Riskianalüüs võib olla sisehindamise osa. Õppeasutus saab aluseks võtta Tervise Arengu Instituudi poolt koostatud juhendi ja selles⁷ välja toodud kriteeriumid ning minimaalselt lähtuda sellest. Juhend on uuendamisel ja viiakse kooskõlla käesoleva määrusega. Juhendmaterjal on arvestatud õppeasutuse keskkonna ja õppetegevuse iseärasustega. Vastavalt oma õppeasutuse spetsiifikale võib analüüsi täiendada või koostada vormilt teistsuguse. Vorm ei ole kohustuslik. Riskianalüüs võib olla sisehindamise osa.

Õppeasutuses koostatakse riskianalüüs ja selle tulemustest teavitatakse töötajaid, lasteaias hoolekogu ja õppeasutuse pidajat. Riskianalüüsil hinnatakse keskkonna, ruumide ja mänguala ohutust laste tervisele, tehakse kindlaks, kes on ohustatud ja mil viisil, hinnatakse riskitaset ja tõenäosust, riski tagajärjel tekkida võivad tervisekahjustusi ning raskusastet. Samuti hinnatakse käesolevas määruses sätestatud nõuete täitmist, ohu tekke tõenäosust, ohuelemente ja võimalikke tagajärgi ning vastutust nende ennetamisel ja riskide maandamisel. Seejärel otsustatakse, kas olemasolevad meetmed on küllaldased laste ja töötajate ohutuse tagamiseks, millised on vajalikud abinõud, et vältida või vähendada kahju ja terviseriske. Riskianalüüsi tegemisel arvestatakse rühmaruumides erinevate järelevalve asutuste hinnanguid ja teadusuuringuid, näiteks lasteasutuste keskkonna radooniuuringuid. Uuringute tegemisele ei ole käesoleva määrusega nõudeid kehtestatud, sest uuringute vajalikkuse üle otsustab lasteasutuse pidaja ja hoolekogu. Arvestada tuleb, et keskkonnaallergeenid põhjustavad sageli just 4–5 aastastel lastel allergiliste haiguste puhanguid (allergiline nohu, dermatiit, astma). Lapsed on tundlikud ka värvis, õhus ja tolmus leiduvate kemikaalide mõjude suhtes.

Eelnõu § 14 lõige 2 sätestab, et riskianalüüsi tulemustest teavitatakse õppeasutuse töötajaid ja õppeasutuse pidajat, lasteaias puhul ka hoolekogu. Riskianalüüsi tulemustest lähtuvalt kavandatakse õppeasutuse keskkonna parendamiseks vajalikud tegevused, nii need, mis nõuavad hoolekogu, nõukogu ja pidaja sekkumist, kui ka need, mille puhul piisab töötajate sekkumisest.

Eelnõu § 14 lõige 3 sätestab, et kui õppeasutuses on tõenäoline, et riskianalüüsis kirjeldatud riskid realiseeruvad, või riske on puudulikult hinnatud, on õppeasutuse pidaja kohustatud viivitamatult viima õppeasutuse tegevuse kooskõlla õigusaktides sätestatud nõuetega ja riskid maandama. Kui õppeasutuses tuvastatakse riskid, mis on kirjeldatud riskianalüüsis, või kui riskide hindamine on puudulik, peab õppeasutuse pidaja kiiresti astuma samme, et tagada tegevuse vastavus kehtivatele õigusaktidele. See tähendab, et õppeasutuse juhtkond peab viivitamatult analüüsima ja hindama olukorda, et tuvastada potentsiaalsed ohud ning rakendada meetmeid nende riskide maandamiseks. Eesmärk on tagada laste ja töötajate ohutus ning luua turvaline keskkond õppeprotsessi jaoks, järgides seadusandlike nõudeid. Kui on näha, et oht laste ja töötajate elule ja tervisele on väga suur, siis tuleb kuni ohtude kõrvaldamiseni lasteasutus sulgeda (nt hoone on varisemisohtlik vms).

§ 15. Lapse tervise jälgimine ja edendamine

Eelnõu § 15 lõige 1 sätestab, et õppeasutuses koostatakse lapse tervise edendamise eesmärgid ja tegevused, lähtudes õppeasutuse riskianalüüsi ja sisehindamise tulemustest.

⁷ [Vigastuste ennetamine ja turvaline keskkond | Terviseinfo](#)

Õppeasutus on kodu kõrval oluline lapse arengu ja tervise toetaja. Õppeasutuses väljenduvad seosed hariduse ja tervise vahel – hea tervisega laps mängib ja õpib hea meelega. Kodu kõrval on õppeasutus see koht, kus arendatakse laste sotsiaalseid oskusi ning kus õpitakse väärtustama tervist ja pannakse alus tervisliku eluviisi kujunemisele. Tervise Arengu Instituut on välja toonud, et laste ja töötajate tervise ja heaolu toetamiseks tuleb süsteemselt üle vaadata õppeasutuse keskkond erinevate tegurite⁸ vaates.

Eelnõu § 15 lõige 2 sätestab, et õppeasutuses peab jälgima lapse terviseseisundit tema igakordsel õppeasutusse vastuvõtmisel ja seal viibimise ajal. Tervisehäirest tuleb vanemat teavitada. Oluline on, et lapse haigestumist või muud abivajadust märgataks kohe ning võimaldatakse lapsele kuni vanemate saabumiseni asjakohane hoolitsus.

Eelnõu § 15 lõige 3 sätestab, et õppe- ja kasvatustegevusega seotud töötajatel peavad olema oskused anda lapsele esmaabi.

Õppe- ja kasvatustööga seotud töötajatel on oluline roll laste tervise ja heaolu edendamises. Õppeasutustes võivad ette tulla hädaolukorrad, sealhulgas vigastused, äkitselt tekkinud haigused või õnnetused. Esmaabi oskused võimaldavad töötajatel reageerida kiiresti ja efektiivselt, vähendades sellega lapse vigastuste tõsidust ja tervisemõjusid ning pakkuda esmast abi kuni professionaalse meditsiinilise abi saabumiseni. Õppeasutuse töötajate puhul tuleb silmas pidada, et täidetud peab olema “Nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse” §-s 13 personalile sätestatud nõue (tervisetõend).

§ 16. Üldnõuded lähtuvalt lapse tervislikust seisundist

Eelnõu § 16 lõige 1 sätestab, et õppeasutusel on õigus keelduda ilmselgete haigustunnustega lapse vastuvõtmisest, et tagada kõikide laste tervise ohutus. Lapse haigestumise või vigastuse korral õppeasutuses viibimise ajal võtab õppeasutuse töötaja ühendust vanemaga, vajadusel kutsub kiirabi.

Lapse puhul võib pidada ilmselgeteks haigustunnusteks mitmeid sümptomeid ja käitumismuutusi, mis viitavad sellele, et laps võib olla haigestunud. Need tunnused võivad erineda sõltuvalt haiguse tüübist ja tõsidusest, kuid mõned üldised tunnused hõlmavad järgmist: palavik, püsiv kõha või hingamisraskused, nohu (eriti koos paksu või värvilise eritisega) ja kurguvalu, kõhuvalu, iiveldus, oksendamine, punased, ärritunud või eritist eritavad silmad samuti liigne ärrituvus, letargia või söögiisu muutused. Need tunnused ei pruugi alati tähendada tõsist haigust, kuid nad on sageli piisavad põhjused, et teavitada lapse vanemat. Mõned tunnused nagu nohu, punetavad silmad, köhatamine võivad olla ka allergiate vm tunnused ning ei viita alati lapse haigestumisele. Lisaks on võimalik, et lapsel kestavad näiteks nohu ja kõha peale haiguse läbipõdemist ning perioodil mil nad enam ei ole nakkusohtlikud. Sellisel juhul pole põhjust lapse vastuvõtmisest keeldumiseks. Õppeasutuse töötaja peab oskama hinnata lapse seisundit nii, et suudab langetada otsuse, kas kutsuda esmalt kiirabi või teavitada lapsevanemat. Laste terviseseisundi jälgimine ja vajaliku teabe edastamine lapsevanematele on hädavajalik, et tagada laste ohutus ja heaolu, edendada tervisealaseid teadlikkust, täita seadusandlike nõudeid ja säilitada professionaalne alusharidusstandard. Eesti Perekarstide Selts on välja töötanud infomaterjali „[Millal jätta laps lasteaiast koju?](#)“,⁹ millest on abi lapse seisundi ja õppeasutusse lubamise hindamisel.

⁸ <https://www.terviseinfo.ee/et/tervise-edendamine/lasteaias>

⁹ https://www.perearst.ee/wp-content/uploads/2018/11/EPS_lasteaedadele-2.pdf

Eelnõu § 16 lõige 2 sätestab, et nakkushaiguse kahtlusega laps tuleb võimaluse korral eraldada teistest lastest, kuid last ei tohi paigutada ruumi ilma järelevalveta. Haigustunnustega lapsele tuleb vanem järele kutsuda.

Õppeasutuses nakkushaiguse kahtlusega lapse eraldamine teistest lastest on oluline samm nakkuse leviku tõkestamiseks ja laste tervise kaitsmiseks. Samas on oluline, et nakkushaiguse kahtlusega last ei jäetaks järelevalveta kuna see võib tekitada lapses ärevust, hirmu ja üksildustunde, mis ei ole lastele heaolu seisukohalt soovitatav. Samuti võib lapse seisund halvenda ja ta võib vajada abi. Kui laps on nakatunud, peab tagama, et laps on ka pidevalt jälgitud ja toimetulekuks pakutakse vajalikku tuge. Seega, nakkushaiguse kahtlusega lapse eraldamine teistest lastest, kuid mitte järelevalveta jätmine, on tasakaalu leidmine nakkuse leviku kontrollimise ja lapse heaolu tagamise vahel. Õppeasutuste töötajad peavad olema teadlikud, kuidas neid olukordi kõige paremini hallata, et tagada nii laste turvalisus kui ka toetav keskkond. Õppeasutuse töötaja ei pruugi osata täpselt määratleda haigusseisundit. Haigustunnustega lapsele tuleb vanem järele kutsuda.

Eelnõu § 16 lõige 3 sätestab, et vanema või kiirabi saabumiseni antakse haigestunud või vigastatud lapsele esmast abi.

Haigusseisundis last ei tohi jätta järelevalveta. Vastavalt § 15 lõikes 3 välja toodud kohustuslikele oskustele annab õppeasutuse töötaja kiirabi või lapsevanema tulemiseni lapsele esmast abi.

Eelnõu § 16 lõige 4 sätestab, et õppeasutuses ei anta lastele ravimeid. Kui arst on lapse kroonilise haiguse korral määranud lapsele ravimite manustamise, võib erandjuhul anda ravimeid arsti määratud annuses üksnes kokkuleppel vanemaga ja lastehoiu pidaja või lasteaia direktori määratud töötaja poolt.

Õppeasutuses on lapse tervise ja ohutuse tagamine prioriteet. Seetõttu on ravimite andmine sageli piiratud või välistatud, et vältida võimalikke riske (allergiast tingitud anafülaktilist šokki vms) ja tagada, et lapsed saavad vajaliku meditsiinilise hoolduse kodus või tervishoiuasutustes, kus on kvalifitseeritud spetsialistid. Kui on tegemist erandjuhtudega, kus ravimeid tuleb anda (nt esmaabi andmine või krooniliste haiguste korral manustatavad ravimid nagu näiteks diabeediravimid), on oluline järgida ranget protseduuri, et tagada lapse ohutus ja õigused. Vajalik on kokkulepe vanemate ja õppeasutuse vahel, vastutava töötaja määramine ja dokumenteerimine, et tagada ohutu ja tõhus ravimite andmine.

§ 17. Laste liikumise ja kehalise tegevuse edendamine

Eelnõu § 17 lõige 1 sätestab, et laps peab saama viibida iga päev võimalikult palju õues, arvestades ilmastikutingimusi. Lapse õues viibimise aeg sõltub tegelikult toimivast välisõhu temperatuurist. Tegelikult toimivat välisõhu temperatuuri hinnatakse igapäevaste ilmavaatluste andmete alusel.

Õppeasutuses planeeritud õues viibimise aeg oluline osa laste igapäevasest rutiinist, mis toetab nende tervist, heaolu ja arengut. Oluline on tagada, et õues viibimise ajad oleksid kohandatud vastavalt ilmastikutingimustele, et tagada laste turvalisus ja mugavus. Õppeasutuse töötajad peavad jälgima välisõhu temperatuuri ja tuule kiirust. On oluline, et lapsed oleksid õues viibides rietatud vastavalt ilmastikutingimustele, et tagada nende mugavus ja turvalisus. Väga madalad temperatuurid või tugev tuul võivad olla ohtlikud laste tervisele ning seetõttu peaksid õues viibimise ajad olema kohandatud vastavalt tegelikele välisõhu tingimustele. Õues viibimisel on oluline roll immuunsüsteemi tugevdamisel ning see aitab vähendada laste haigestumist.

Eelnõu § 17 lõige 2 sätestab, et sätestab, et õppeasutuses peab mistahes liiklemisvahendiga liiklemisel kasutama turvavarustust.

Õppeasutuses jalgrattaga, tõukerattaga, rulluis kudega või muu liiklusvahendiga sõidul peavad lapsed kandma kiivrit ja soovitatavalt ka põlve- küünarnuki- ja/või randmekaitsmeid turvalisuse eesmärgil. Õppeasutuse hoovis on palju lapsi ja lepatakse küll kokku reeglid kus ja mis ajal saab ja tohib sõita erinevate sõiduvahenditega, aga tõenäosus kukkumisteks ja kokkupõrgeteks on suurem, kui koos on palju lapsi. Et õnnetusi ära hoida on lastel lisaks kokkulepetele, õppeasutuse töötajate järelevalvele, vajalik ka turvavarustus. Turvavarustuse kasutamine õppeasutuse territooriumil on aluseks turvalise liiklemisharjumuse kujunemisele edaspidiseks. Kui lapsel puudub turvavarustus, siis lastehoiu või lasteaia territooriumil kergliiklusvahendiga liigelda ei tohi.

Eelnõu § 17 lõige 3 sätestatakse, et kuni kolme aasta vanuseid lapsi ei viida tugeva vihmaja ja lumetuisu korral õue, kui puudub võimalus vihma, tuule ja lumetuisu eest varjumiseks.

Kuni kolme aasta vanused lapsed on eriti tundlikud äärmuslike ilmastikutingimuste suhtes ning seetõttu on oluline tagada nende ohutus ja heaolu õppeasutuses. Kui õppeasutuse hoovis puudub varikatus, mis kaitseb ilmastikumõjude eest, peavad õppeasutuse töötajad hindama, kas need tingimused võivad olla lastele ohtlikud (ülemäära libe, liiga märg või tugeva tuulega), kus on suur risk kukkumiseks või külmetamiseks. Kui selline risk on kõrge, on vajalik tagada lastele turvaline ja mugav keskkond siseruumides, kus nad saavad tegeleda erinevate arendavate tegevustega.

Eelnõu § 17 lõige 4 sätestatakse, et madalama kui miinus 20 °C tajutava välisõhu temperatuuri ja madalama kui miinus 15 °C välisõhu temperatuuri korral lühendatakse õues viibimise aega 10 minutini.

Liiga külma õhu puhul tuleb õues viibimise aega piirata. Probleemiks ei ole siinjuures mitte rietus, vaid asjaolu, et laste hingamisteed on võrreldes täiskasvanuga palju lühemad ning tugevama külma puhul ei jõua õhk enne kopsudeni jõudmist piisavalt soojeneda. Lisaks lapsed õues ei seisa paigal, vaid liiguvad, ning seejuures hingamine kiireneb ning õhul jääb soojenemiseks veel vähem võimalusi. Väga külma õhu jõudmine kopsudeni võib põhjustada aga tervisekahjustuse. Tuulekülm on kraadides välja pandud Eesti ilmateenistuse EMHI kodulehe ilmavaatluste kaardile.¹⁰

Eelnõu § 17 lõige 5 sätestatakse, et kõrgema kui 30 °C välisõhu temperatuuri juures tuleb lastele tagada võimalus olla varjus. Kõrgema kui 25 °C välisõhu temperatuuri juures peab lastele olema ka õues kättesaadav joogivesi. Kõrgemate temperatuuride korral võib lapse keha üle kuumeneda, kuna laste termoregulatsioon ei ole veel lõpuni välja arenenud. Seega toimub lapse ülekuumenemine lihtsamini kui täiskasvanul ning selle ennetamiseks on vajalik võimalus viibida varjus. Kuumaga kaotab keha ka palju vedelikku ning seetõttu tuleb tagada kuum ilmaga joogivee kättesaadavus ka õues.

Eelnõu § 17 lõige 6 sätestatakse, et laste ujulasse, basseini, veekeskusesse või teistesse avalikku supluskohta suplema viimisel peab vähemalt iga seitsme lapse kohta olema kaasas õpetaja, treener või täiskasvanu, kes tagab lapse ohutuse teekonnal, jälgib pidevalt vees olevaid lapsi, juhendab vees toimuvaid tegevusi ning osutab vajaduse korral abi.

Laste ujulasse, basseini või veekeskusesse viies peab olema kaasas soovitatavalt ujumisoskusega täiskasvanu, kes suudab tagada laste ohutuse vees, pakkuda vajalikku

¹⁰ https://www.ilmateenistus.ee/?ide=21&v_kiht=6

järelevalvet ja juhendamist ning osata reageerida hädaolukordadele. See tagab, et laste veega seotud tegevused on ohutud ja lõbusad ning aitab ennetada õnnetusi vees. Kui peaks juhtuma mõni hädaolukord vees, on oluline, et oleks kohal pädev isik, kes oskab kiiresti ja professionaalselt reageerida ning vajadusel anda esmaabi või kutsuda kiirabi. Isegi hetkeline tähelepanematus ka madalas vees võib osutada lapsele eluohtlikuks, sest lastel puuduvad kogemused ja ohutunne. Enne laste ujuma viimist peab õppeasutuse töötaja või treener lastele selgitama ujumisega seotud ohte ja arutama lastega vees käitumise nõudeid, suplemise ning vette hüppamisega seotud riske nii madalas kui sügavas vees. Nõue, et iga seitsme lapse kohta peab olema vähemalt üks täiskasvanu on olemas ka seni kehtinud määruises ning nõude mõte on, et suuremal hulgal lastel ei suuda üks täiskasvanu korraga igal hetkel silma peal hoida. Vees aga piisab õnnetuse juhtumiseks ka hetkelisest tähelepanu hajumisest.

Eelnõu § 17 lõige 7 sätestatakse, et supluskoht peab vastama veeseaduse § 91 lõike 2 alusel kehtestatud nõuetele ja olema kantud Terviseameti avalike supluskohtade nimekirja.

Veeseaduse § 91 lõike 2 alusel on kehtestatud nõuded suplusveele ja supelrannale. Kehtestatud nõuetele vastav supluskoht tagab, et vesi on ohutu ja sobilik laste suplemiseks ning ei kujuta ohtu nende tervisele. Terviseameti avalike supluskohtade nimekirja kandmine tagab, et kõikidel asjaosalistel, sealhulgas lastevanematel ja õppeasutustel, on ligipääs olulisele teabele veekogude ohutuse ja kvaliteedi kohta. See aitab teadlikult valida ohutumaid kohti, kus lastega suplemas käia ning vältida supluskohti, mille veekvaliteedi osas puudub kontroll ja mis võivad seetõttu olla saastunud mikrobioloogilise saaste või muude suplusvee kvaliteeti mõjutavate organismide, ainete või jäätmetega ja seetõttu lastele ohtlikud.

§ 18. Laste toitlustamine

Eelnõu § 18 lõige 1 sätestab, et õppeasutuses pakutakse toitu, mis on tervislik, tasakaalustatud ja mitmekesine ning vastab rahvatervishoiu seaduse § 22 lõike 4 alusel kehtestatud nõuetele.

Õppeasutuses pakutav toit peab olema tervislik, tasakaalustatud ja mitmekesine, vastates nii laste tervise- ja arenguvajadustele kui ka õiguslikele nõuetele. Lastele peaks pakkuma mitmekesist valikut erinevatest toidugruppidest, mis tagab vajalike toitainete saamise. Samuti on oluline järgida toiduvalmistamisel ja -serveerimisel kehtestatud hügieeninõudeid ning tagada toiduohutus. Tervisliku toitumise propageerimine õppeasutuses loob aluse laste tervislike toitumisharjumuste kujunemisele ning aitab tagada nende heaolu ja arengu.

Eelnõu § 18 lõige 2 sätestab, et lapsi toitlustatakse päevakavaga kindlaks määratud kellaegadel ja menüü alusel. Söögikordad peavad päeva jooksul jaotuma ühtlaselt ning söögikordade vahe ei tohi ületada 4 tundi.

Lapsi toitlustatakse päevakavaga kindlaks määratud kellaegadel ja menüü alusel. Söögiaeg õppeasutuses peab kestma vähemalt 30 minutit. Söögikordade vahe ei tohi ületada 4 tundi. Söögikordad õppeasutuses peaksid kestma vähemalt 30 minutit selleks, et lapsed saaksid rahulikult süüa, nautida toitu ja seedimist tempoga toetada.

Söögikordade vahe ei tohiks ületada 4 tundi, et tagada lastele regulaarne toitumine ja energiavarud. Lapse aktiivne eluviis ning kiire ainevahetus tähendab, et neil on vaja regulaarselt süüa, et hoida ühtlast energiataset ning tagada hea füüsiline ja vaimne jõudlus. Pikad söögikordade vahed võivad põhjustada veresuhkru taseme kõikumisi, näljatunnet ja väsimust ning mõjutada laste keskendumist ning õppimisvõimet. Liiga lühike vahe söögikordade vahel aga tähendab seda, et eelmise söögikorra toit ei ole veel ära seedunud. Samuti võib probleem

tekkida, et laps ei ole veel muutunud näljaseks, jätab toidukorra söömata ning muutub enne järgmist toidukorda liiga näljaseks ning tekivad ebamõistlikud veresuhkru kõikumised.

§ 19. Päevakava koostamine

Eelnõu §-s 19 sätestatakse nõuded päevakava koostamisele.

Eelnõu § 19 lõige 1 sätestab, õppeasutuses koostatakse päevakava, arvestades käesoleva määruse nõudeid, õppeasutuse lahtioleku aega, laste ealisi ja individuaalseid arenguvajadusi. Lastehoiu päevakava kinnitab pidaja või juhataja, lasteaia päevakava kinnitab direktor.

Päevakava koostamine õppeasutuses on oluline, et tagada laste tervislik ja tasakaalustatud areng ning heaolu. Õppeasutus peab jälgima päevakava koostamisel käesolevas paragrahvis välja toodud nõudeid, et tagada lastel piisavalt aega ja võimalusi erinevate tegevuste jaoks ning luua tasakaalustatud terviklik päev.

Eelnõu § 19 lõige 2 sätestab, päevakava koostamisel arvestatakse lõikes välja toodud nõuetega punktides 1-4.

Eelnõu § 19 lõike 2 punkt 1 sätestab, et päevakavas peab olema piisavalt aega ja võimalusi aktiivseteks ning vaikseteks tegevusteks, mis moodustavad lapse jaoks tasakaalustatud terviku nii, et õppe- ja kasvatustegevused, igapäevatoimingud ja vabategevused vahelduvad sujuvalt. Aktiivsed tegevused aitavad lastel kulutada energiat, arendada füüsilist aktiivsust ja tugevdada lihaseid ning võimaldavad lastel liikuda ja mängida. Vaiksed tegevused nagu lugemine, joonistamine või puslede kokkupanemine aitavad lastel lõdvestuda, keskenduda ja arendada loovust ning kognitiivseid oskusi. Päevakavas tuleks vaheldumisi planeerida erinevaid tegevusi, sealhulgas õppetegevused, igapäevatoimingud (nt. söömine, magamine, tualetis käimine) ning vabategevused. Vabategevused pakuvad lastele võimalust arendada loovust, sotsiaalseid oskusi ja füüsilist aktiivsust. Vabategevuseks saab luua võimalused mängualal või ruumis mängimiseks, kunsti ja käelisteks tegevusteks, rollimängudeks, võimalused tegeleda muusika või liikumisvahenditega, tegevused looduses ja aias. Õppetegevused aitavad lastel õppida uusi teadmisi ja oskusi, igapäevatoimingud arendavad iseseisvust ning vabategevused võimaldavad lastel vabalt mängida ja loovust väljendada. Tähelepanu tuleb pöörata tegevuste sujuvale vaheldumisele. Liiga järsk üleminek ühelt tegevuselt teisele võib tekitada ärevust ja vastuseisu. Näiteks tuleb lapsele anda aega unest ärkamiseks. Hea on lapsi teavitada järgmisest tegevusest, et anda lapsele aega ühelt tegevuselt teisele üleminekuks.

Eelnõu § 19 lõike 2 punkt 2 sätestab, et päevakava koostamisel arvestatakse lastele soovitatud värskes õhus viibimise aega ja tervisliku toitumise soovitusi.

On oluline, et õppeasutuse päevakavas oleks arvestatud nii lastele soovitatud värskes õhus viibimise aeg kui ka tervisliku toitumise soovitused. See aitab tagada laste tervisliku arengu, heaolu ja õppimisvõime ning toetab nende hariduslikku, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut juba varajases lapsepõlves.

Eelnõu § 19 lõike 2 punkt 3 sätestab, et kuni kolmeaastasele lapsele peab olema tagatud üldjuhul kuni kaks tundi päevast puhkeaega valikuvõimalusega une ja muu vaikse tegevuse vahel. 4-7aastasele lapsele peab olema tagatud üldjuhul kuni üks tund puhkeaega päevas valikuvõimalusega une ja muu vaikse tegevuse vahel.

Väikesed lapsed vajavad päeva jooksul und ja puhkeaega. Mida vanemaks laps saab, seda vähem ta päeval uneaega ja puhkust vajab. Küsimus, kas laps vajab lõunaund või mitte arutatakse läbi lapsevanemaga ning koostöös lapsevanemaga tehakse parim valik.

Unespetsialist Kene Vernik on oma magistritöös¹¹ teinud kindlaks, et kuigi päevaste uinakute pikkuse ja ööune pikkuse vahel usaldusväärseid seoseid ei leitud, näitavad peamised tulemused, et laste lühem ööuni on seotud kehvema tervisega ning lühem lõunauinak seostub rohkemate käitumisprobleemidega. Samuti tuvastati, et ööune kestus päevaune lühendades ei pikenenud ja jäi keskmiselt 9,5 tunni juurde. Kene Verniku magistritööst selgus, et hinnanguliselt magavad lapsed keskmiselt kokku 11,4 tundi und. Ameerika Une Assotsiatsioon (ASA) toob oma viimaste uuringute põhjal välja, et 3–5-aastased lapsed peaks ainuüksi ööunest kätte saama vähemalt 10 tundi ja seejärel, iga lapse individuaalsust arvestades, magab laps vastavalt vajadusele ka päevase uinaku. Seega saame öelda, et lapsed magavad keskmiselt meil pisut vähem (aga see ei ole statistiliselt märkimisväärne erinevus) ööund, kuid kompenseerivad selle päevase unega. Lõunauinakust loobumine võib aga põhjustada rohkem käitumisprobleeme, ning vähendada lapse kogu ööpäevase une hulka. Uuringud kinnitavad, et uinak on lapsele oluline, kuid siiani ei teata, kui pikk võiks vanuseti uinak olla, et see ei kahjustaks lapse eneseregulatsiooni, arengut, ööund ja käitumist. Seega kokkuvõttes on oluline paindlikkus, et pakkuda igale lapsele just temale sobival viisil kas päevaund või siis vaikset tegevust, arvestades siinjuures lapse individuaalsusega. Vaikse tegevuse all on siinjuures silmas peetud võimalust olla väljaspool voodit ning vaadata raamatuid, panna vaikselt puslet kokku, tegeleda muu kergema käelise tegevusega vms.

Eelnõu § 19 lõike 2 punkt 4 sätestab, et haridusliku erivajadustega lapsele võimaldatakse puhkeaeg lapse tervisest ja arengulisest eripärast lähtudes.

Erivajadusega lapsed vajavad sageli rohkem puhkeaega ja erilist tähelepanu, kuna nende füüsiline ja vaimne väsimus võib olla suurem kui teistel lastel. Puhkeaeg aitab neil taastuda ja koguda jõudu järgmiseks tegevuseks. Erivajadusega lapsed võivad olla tundlikumad erinevatele keskkonnamuutustele ja vajavad seetõttu rohkem rahulikku aega. Seega on oluline, et õppeasutuses arvestataks erivajadustega lapse individuaalsete vajadustega ning võimaldatakse talle piisav puhkeaeg ja toetus tema tervise ja arengu edendamiseks.

§ 20. Määruse rakendamine

Eelnõu §-s 20 nähakse ette rakendussätted.

Eelnõu § 20 lõikes 1 rõhutatakse, et enne käesoleva määruse jõustumist ehitusloa taotlemiseks esitatud õppeasutuse ehitusprojekti järgi ehitatud õppeasutus loetakse käesolevale määrusele vastavaks ka siis, kui ta vastab ehitusloa taotlemiseks esitatud ehitusprojekti koostamise hetkel koolieelsele lasteasutusele ja laste hoolekandeesutustele kehtinud ehituslikele nõuetele. Rakendussätte eesmärk on võimaldada pärast määruse jõustumist kõigil tegutsevatel lastehoidudel ja lasteaedadel tegevust jätkata nende senistes hoonetes ning ruumides.

Eelnõu § 20 lõikes 2 on sätestatud, et pärast käesoleva määruse jõustumist ümberkorraldatav või asutatav lastehoid või lasteaed loetakse käesolevale määrusele vastavaks ka siis, kui ta tegutseb lõikes 1 nimetatud õppehoones.

Eelnõu § 20 lõikes 3 sätestatakse, et praegu tegutsevad lasteaiad ja lastehoiud peavad end § 4 lõikes 3, § 6 lõikes 2, § 7 lõigetes 3-5, § 8 lõikes 4, § 9 lõigetes 2-5, § 12 lõikes 3, § 13 lõikes 7 sätestatud nõuetega vastavusse viima hiljemalt 1. septembriks 2030. a. Määruse ehituslikke nõudeid rakendatakse kõigile uutele, pärast määruse jõustumist projekteeritud lastehoidudele ja lasteaedadele.

¹¹ [Laste uni. tervis ja käitumine \(ut.ee\)](http://laste.uni.tervis.ja.kaitumine.ut.ee)

Suur osa neist nõuetest on pärit varasemast määrusest, kus oli antud üleminekuage kuni 01.09.2030, kuna nõuetele vastavuse saavutamine nõuab täiendavat aega ja ressursse. Üleminekuage on antud sätetele, mis puudutavad õppeasutuse sissepääsu juures varikatuste olemasolu (§ 6 lõige 2). Üleminekuage on antud sätetele, mis reguleerib põrandapinna ruutmeetrit lapse ja täiskasvanu kohta (§ 7 lõige 3), siin on eelkõige silmas peetud HTM-i haldusalasse tulevaid lastehoide, kuna lasteaedadele on nõue kehtinud ka varem. Kehtiva sätte sõnastus ei ole piisavalt täpne. Selle esimese lause mõte on, et kui ruumid on eraldi, siis iga lapse ja täiskasvanu kohta arvestatakse 2 ruutmeetrit. Kui ruumid on ühendatud, siis teine lause ei nimeta täiskasvanuid, aga ütleb, et lapse kohta 4 ruutmeetrit. Seda peab tõlgendama koostoimes esimese lausega nii, et ühendatud ruumide korral tuleb arvestada lapse osas 4 ruutmeetrit ja täiskasvanu osas jääb kahe ruutmeetri arvestus, mis on nimetatud esimeses lauses. Üleminekuage on antud sätetele, mis ütleb, et õppeasutuses, milles on samas tegevuskohas on neili või enam rühma, peab olema saal või muu sobiv ruum, mida saab kasutada liikumis- ja muusikategevusteks või ühisüritusteks. (§ 7 lõige 4). Üleminekuage on antud sätetele, mis reguleerib, missugustel korrustel võivad asuda lastehoiu ja lasteaia ruumid (§ 7 lõige 5). Märkime ära, et siinkohal on nõudeid leevendatud, kuna õppeasutusel on lubatud tegutseda ka kolmandal korrusel. Üleminekuage on antud nõudele, mis ütleb, et ruumide siseviimistlusel oleks arvestatud hea ehitustava kohaselt lubatud järelkõlakestust ning heliisolatsiooninõudeid (§ 8 lõige 4). Üleminekuage on antud sätetele, milles on käsitletud tualettruumides nõutavad tingimusi (§ 9 lõiked 2-5). Üleminekuage on antud sätetele, mis käsitleb puhastamiseks vajalike seadmete ja vahendite hoidmist eraldi ruumis (§ 12 lõige 3). Üleminekuage antakse ka sätetele, mis reguleerib ruumide siseõhu aasta keskmine radoonisisaldust (§ 13 lõige 7). Määruses on uus säte, mis ütleb, et õppeasutuse maa-alal võivad olla kunstmaterjaliga kaetud üksnes teed ja atraktsioonide alune pind (§ 4 lõige 3). Ka sellele sätetele antakse üleminekuage ning nõuetega vastavusse viimise tähtaeg on 1.september 2030.

§ 21. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. septembril 2025. a. koos alusharidusseadusega.

1. Määruse eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määruse muutmine ei ole seotud Euroopa Liidu õigusega.

2. Määruse mõjud

Eelnõu avaldab mõju järgmistes mõjuvaldkondades: sotsiaalne ja majanduslik mõju ning vähene mõju riigivalitsemisele.

Sotsiaalne mõju (mõju tervisele ja heaolule)

Sihtrühm: riik, kohalikud omavalitsused, lastehoiud ja lasteaiaid, lapsed, lastehoidude ja lasteaedade töötajad, lapsevanemad

2023/24 õppeaastal osales alushariduses 68281 last. Õpetajate arv 2024/ 2025 alushariduses on 7076. Alusharidusseaduse jõustumisel lisanduvad senised lastehoidude lapsed, keda on Sotsiaalkindlustusameti info põhjal 5622 ja lapsehoidjad, keda on ligikaudu 350. Käesoleva määruse nõuete täitmisega toetatakse laste ja lastehoiu ning lasteaia töötajate tervislikku arengut ning turvalisust. Lastehoiule ja lasteaiale õpi- ja kasvukeskkonna nõuete kehtestamine toob kaasa positiivseid sotsiaalseid mõjusid, mis ulatuvad laste arengu ja perede heaolu tagamisest kuni laiemate ühiskondlike probleemide lahendamiseni, nagu sotsiaalne võrdsus ja

laste õiguste kaitse. Õpi- ja kasvukeskkonna kvaliteedi tagamine aitab luua laste jaoks turvalise ja toetava keskkonna, mis on otseselt seotud nende kognitiivsete, emotsionaalsete ja sotsiaalsete oskuste arenguga. Kui lasteaedade ruumide ja tegevusvõimaluste kvaliteet on kõrge, soodustab see laste üldist arengut ja õppimisprotsessi. Õpi- ja kasvukeskkonna nõuded mõjutavad positiivselt ka töötajate töötingimusi. Kui töökeskkond on hästi korraldatud, motiveerib see töötajaid. Kvaliteetsed töötingimused aitavad ennetada ka töötajate väsimust ja läbipõlemist. Üks tähtsamaid sotsiaalseid mõjusid on laste turvalisus. Õpi- ja kasvukeskkonna nõuded hõlmavad ka ohutusstandardeid, mis aitavad vältida õnnetusi ja tagavad laste füüsilise ja vaimse heaolu. Laste psühholoogiline turvalisus on samuti oluline, kuna keskkond peab olema nii füüsiliselt kui ka emotsionaalselt toetav. Kvaliteetsed õpi- ja kasvukeskkonnad aitavad ühiskonnas vähendada haridusliku erivajadusega laste eraldatust ja toetada nende integreerimist. Lasteaedades kehtestatud normid, mis sisaldavad ka erivajadustega laste arvestamist, võimaldavad suuremat kaasatust ja soodustavad sotsiaalset integratsiooni.

Majanduslik mõju Sihtrühm: riik, kohalikud omavalitsused, lastehoiud ja lasteaiad

Riigile ja kohalikele omavalitsustele ei kaasne kulused, kui seniseid tervisekaitsenõudeid on täidetud. Uutele nõuetele on antud üleminekuaeg. Määrus kaasajastab ning lõdvendab seni kehtinud nõudeid ning lisab mõned uued nõuded, millega ei kaasne märkimisväärsed täiendavaid kulused tänastele lastesõimede ja lasteaedadele. Lastehoidude puhul, kes varem ei olnud määrusesse kaasatud, võib kaasneda täiendavaid kulused näiteks vajadusega leida uus pind tegutsemiseks, kuna varem kasutuses olnud pind ei vasta käesoleva määruse nõuetele. See on aga paratamatu protsess, kuna eelkõige on seotud määruse prioriteediks laste turvalisus. Näiteks kui lastehoiud võisid seni tegutseda ka hoonete kõrgematel korrustel, siis uue määruse järgmisel peavad nad jääma oma tegevuses esimese kahe kuni kolme korruse juurde. Nõue on tingitud eelkõige ohutusest, et evakuatsioonivajaduse korral oleks õpetajal lihtsam kõik lapsed hoonest evakueerida ka tingimustes kus lifti ei saa kasutada, kuid lapsed on liiga väikesed, et kõrgematelt korrustelt piisavalt kiiresti alla jõuda.

Mõju riigivalitsemisele Sihtrühm: riik, kohalikud omavalitsused, Tervise Arengu Instituut, Terviseamet. Määruse muudatustega ei kaasne sotsiaalset mõju, keskkonnamõju, olulist majanduslikku mõju enamikule ettevõtetele, mõju infoühiskonnale, riigikaitsele ja välissuhetele, siseturvalisusele ja regionaalarengule. Määrusega ei kaasne ka olulist täiendavat mõju järelevalvele, kuna järelevalve tegevused ei laiene, vaid jäävad senistesse piiridesse. Terviseamet koostöös Tervise Arengu Instituudi, Sotsiaalministeeriumi ning Haridus- ja Teadusministeeriumiga kaasajastab riskianalüüsi koostamise juhendmaterjali, mis tugineb käesolevale määrusele ja on vajalik riskide hindamiseks laste vigastuste vältimiseks ja turvalisuse tagamiseks.

3. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Enamik määruses ettenähtud nõuetest on rakendatavad juba täna. Need nõuded, millele kehtivad määrused nägid rakendamise tulevikus ette, näeb ka käesolev määrus selle sarnaselt ette. Määruse rakendamine ei too enamikule osapooltele kaasa täiendavaid tegevusi ega kuluseid. Ainsad, kellele määrus võib tuua täiendavaid tegevusi ja kuluseid, on seni tegutsenud lastehoidude pidajad, kes peavad oma ruumid ja tegevused viima kooskõlla käesoleva määruse nõuetega. Suuremate muudatuste läbiviimiseks on aga antud ka üleminekuaeg kuni 01.09.2030.

4. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. septembril 2025. a, kui jõustub alusharidusseadus.

5. Määruse eelnõu kooskõlastamine

Määruse eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks ministriumidele ning Eesti Linnade ja Valdade Liidule ning arvamuse avaldamiseks Terviseametile, Tervise Arengu Instituudile, Sotsiaalkindlustusametile, Tallinna Ülikooli haridusteaduste instituudile, Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudile, Haridus- ja Noorteametile (Rajaleidja), Reggio Emilia Ühingule Eesti Koolijuhtide Ühendusele, Eesti Lastekaitse Liidule, Eesti Õpetajate Liidule, Eesti Alushariduse Juhtide Ühendusele, Eesti Eralasteaedade Liidule, Eesti Haridustöötajate Liidule, Eesti Lasteaednike Liidule, MTÜ-le Hea Algus, Eesti Lastevanemate Liidule, Eesti Lastehoidude Liidule, Eesti Eripedagoogide Liidule, Eesti Logopeedide Ühingule, Eesti Koolipsühholoogide Ühingule, Eesti Alushariduse Ühendusele, MTÜ Tartu Linna Koolieelsete Eralasteasutuste Ühendusele ning MTÜ-le Lapsed Õue.

Kristina Kallas
haridus- ja teadusminister